

Dokumentin sisältö

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2024

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2025

- 4 Strategian painopisteet ja linjaukset
- 5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- 6 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 7 Suunnitelman laatijat
- 8 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

TIIVISTELMÄ

Kuntamme slogan Mukavamman arjen kotikunta kertoo Tyrnävällä asumisen mahdollistamasta väljemmästä, laadukkaammasta ja turvallisemmasta arjesta tinkimättä kaupunkiseudun tarjonnasta.

- Mukavampi arki lähellä kaupunkia
- Metsään ja ulkoilureiteille kotiovelta. Esim. Murrossa voit asua Peuranmäen liikuntamaan koko tarjonnan ympäröimänä.
- Luontomaisema takapihalla.
- Mahdollisuus asua siten, että laadukkaat päiväkodit ja Pisa 2022 -menestystäkin saaneet koulut sijaitsevat kävelymatkan päässä.
- 20 minuutissa Oulun keskusta: työpaikat, harrastukset, kaupunkiseudun koko tarjonta.

Laadukkaat palvelut lähellä

- Oman kunnan laadukkaat koulut, päiväkodit sekä kulttuuri-, liikunta- ja hyvinvointipalvelut.
- Tyrnävän kuntakeskuksen ja Kauppakeskus Zeppelinin koko palvelutarjonta lähellä.

Yritysystävällinen Tyrnävä

- Palveluhenkinen, joustava ja ratkaisukeskeinen yrityspalvelu. Kunnan elinkeinoyhtiö Tyrnävän Kehitys Oy on meillä toimivan ja meille sijoittuvan yrittäjän asialla: sujuvoittaa prosesseja ja tarjoaa maksutonta palvelua ja sparrausta läpi yrityksen elinkaaren.

JOHDANTO

Kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen velvoittavat kuntalaki (410/2015), jonka 1 §:n 2 mom. perusteella ”Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla”. Myös lakiin hyvinvointialueesta (611/2021) on kirjattu vastaavanlainen velvoite hyvinvointialueelle edistää alueen asukkaiden hyvinvointia. Määritelmän mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä tukevaa sekä edistävää toimintaa, jota tehdään laaja-alaisessa yhteistyössä eri toimialoilla. Kunnan oman työn lisäksi hyödynnetään laajasti muiden toimijoiden osaamista tukemassa asukkaiden hyvinvointia. Myös asukkailla on oma tärkeä roolinsa kunnan tarjoamien hyvinvoinnin edellytysten hyödyntämisessä (Kuntaliitto, 2024).

Kunnan ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät:

- Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.
- Strategisessa suunnittelussa asetettava tavoitteet ja määriteltävä toimenpiteet.
- Tehtävä päätösten vaikutusten ennakkoarvointi ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvista päätöksistä väestöryhmittäin.
- Nimettävä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho.
- Seurattava asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- Raportoitava valtuustolle vuosittain hytestä ja valmisteltava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä:
  - toistensa kanssa ja tuettava toisiaan asiantuntemuksellaan
  - alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Kunnan ja hyvinvointialueen on edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.
- Hyvinvointialue järjestää vuosittaiset alueelliset neuvottelut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista, toteutuksesta ja seurannasta, joihin kuntien on osallistuttava (Kuntaliitto, 2024).

Tyrnävällä laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on hyväksytty 7.11.2022. Tässä vuosikatsauksessa arvioidaan vuoden 2023-2024 (2.8.2024 saakka) tehtyjä hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä ja tarkennetaan 2024 loppuvuoden hyvinvointisuunnitelmia. Lisäksi asetetaan toimenpide-ehdotukset vuodelle 2025. Hyvinvointia arvioidaan pääasiassa indikaattoritiedon avulla, jotka päivittyvät noin kahden vuoden välein.

Hyvinvointikertomuksessa huomioidaan eri näkökulmat: ympäristö, kulttuuri, tapahtumat, ehkäisevä päihdetyö, liikunta ja ravitsemus. Kunnan hyvinvointityötä ohjaa HYTE- työryhmä ja suunnittelun apuna on käytössä HYTE-vuosikello. Tyrnävällä kunnanhallitus on nimennyt HYTE-työryhmän vastaamaan myös ehkäisevästä päihdetyöstä. Hyvinvointikertomuksen ja -katsauksen laatimisesta vastaa Tyrnävällä henkilöstö- ja hyvinvointijohtaja, vt.sivistysjohtaja yhdessä työllisyys- ja hyvinvointikoordinaattorin sekä liikuntakoordinaattorin kanssa. Valmisteluprosessissa on mukana kunnan HYTE-työryhmä (hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen), jossa on kunnan viranhaltijoiden lisäksi edustajia sidosryhmistä ja luottamushenkilöistä. HYTE-työryhmässä on edustajat seurakunnasta, 4H-yhdistyksestä, Mannerheimin lastensuojeluliitosta ja Tyrnävän yrittäjistä. Myös nuorisovaltuusto sekä vammais- ja vanhusneuvosto ovat tuottaneet hyvinvointikertomukseen liittyvää aineistoa. Kunnan johtoryhmä hyväksyy hyvinvointikertomuksen ennen kuin hyvinvointikertomus menee kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston käsittelyyn.

Hyvinvointiin liittyvät asiat ovat Tyrnävällä säännöllisesti esillä sekä lautakuntien, kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston ja kunnan johtoryhmän kokouksissa. Hallintorajoja ylittävää hyvinvointia edistävää työtä ja uusia tapoja tuottaa hyvinvointia kuntalaisille on yhdessä päätetty lisätä ja tuoda myös kunnan viestinnässä aktiivisesti esille. Hyvinvointia Tyrnävällä tuottavat lukuisat järjestöt ja yritykset yhteistyössä kunnan toimijoiden kanssa. Hyte-työryhmän pöytäkirjat ja mm. laaja hyvinvointisuunnitelma 2022 - 2025 ovat luettavissa kunnan verkkosivuilta: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/hyvinvointi.html>. Vaikka Sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät hyvinvointialueiden järjestettäväksi 1.1.2023 alkaen, vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyi kunnilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kannustamaan on asetettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin, joka tarkoittaa sitä, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Lisäosan suuruus määräytyy toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista

tulosindikaattoreista. Yhteensä indikaattoreita on 21. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräajoin, eivätkä ne tule olemaan aina samoja (THL, 2024).

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2024

Tyrnävän kunnan laajassa hyvinvointikertomuksessa (7.11.2022) ja hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa (11.12.2023) on kuntalaisten hyvinvointia arvioitu indikaattoritietojen (THL, Sotkanet jne.) avulla. Valittuja indikaattoreita oli noin 80. Keskeisiä seurattavia indikaattoreita ovat koettu fyysinen, psyykinen ja henkinen terveys eri ikäryhmissä, koulupudokkaiden määrä, nettomuutto kuntaan, yritysten määrä ja työllisyysaste. Indikaattoritiedot päivittyvät hitaasti, noin kahden vuoden välein. Tässä hyvinvointikatsauksessa on huomioitu ne indikaattoritiedot, jotka ovat päivittyneet vuosiraportin 2023 julkaisun jälkeen. Lisäksi tarkasteluun on otettu uusia näkökulmia kuten kuntalaisten äänestysaktiivisuus ja HYTE-kertoimeen vaikuttavat indikaattoritiedot. Muita hyvinvoinnin mittareita tässä vuosiraportissa ovat tilastokeskuksen tilastot ja TEM:n työnvälitystilasto sekä yksiköiden omat seurantatilastot (esimerkiksi jatko-opintoihin sijoittuminen).

1. Tyrnävän kunnan aluekehitys/väestö

Tyrnävän kunnan väkiluku on 6525 henkilöä (Sotkanet, 2023). Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta (2022) on -0,56%. Merkittävä piirre Tyrnävän väestön rakenteessa on sen nuorten kuntalaisten suuri osuus. 7 - 15-vuotiaiden osuus väestöstä on 20,2%, kun koko maan vastaava luku on 9,9% (2023). 16 - 24-vuotiaiden osuus väestöstä on vastaavasti hiukan pienempi (9,6%) kuin Pohjois-Pohjanmaalla (11,7%) ja koko maassa keskimäärin (10%). Tämä saattaa selittyä osaksi sillä, että Tyrnävällä ei ole toisen asteen ammatillista oppilaitosta, jonka vuoksi nuoret muuttavat toisaalle opiskelemaan. August Sahlsten- lukio aloitti Tyrnävällä toimintansa syksyllä 2018. Opetuksesta vastaa Oulun Lyseon lukio.

Ulkomaalaisten kansalaisten osuus väestöstä on 0,6% (2022). Uusi kotoutumisen edistämistä annettu laki astuu voimaan samanaikaisesti TE-palvelujen uudistuksen kanssa 1.1.2025, jolloin kotoutumispalveluiden kokonaisvastuun siirretään kunnille. Lain tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttajien työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Uudistuksen kärkenä on mm. vahvistaa työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumista. Erityisesti maahanmuuttajanaisten kiinnittyminen yhteiskuntaan tukisi lasten ja koko perheen hyvinvointia ja kotoutumista (TEM, 2024).

2. Elinvoima

Elinvoiman näkökulmasta Tyrnävän vahvuudet ovat etenkin haja-asutus alueella asumisen mahdollisuudet ja turvallisuus sekä meidän Tyrnävä brändi (lähellä kaupunkia, mutta voi asua väljästi, toimivat palvelut sekä mukava elämä ja rauha). Yrittäjät ja vahva elinkeinotoiminta ovat paikkakunnan taloudellisen hyvinvoinnin perusedellytys. Tyrnävän kunnan yksi strateginen valinta on, että Tyrnävän osaamista brändin kautta nostetaan paikallisia elinkeinoja esille. Vahva alkutuotanto, erityisesti perunan viljely ja jalostusasteen nosto sekä paikallisten erityispiirteiden hyödyntäminen ovat osana kunnan elinvoimatyötä.

Gini-kerroin kuvaa alueellista tulonjakoa. Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Gini-kertoimessa tuloerojen taso on kiteytetty yhteen lukuarvoon, mikä voi vaihdella nollan ja yhden välillä. Gini-kertoimen arvot esitetään usein myös sadalla kerrottuna, jolloin kertoimen maksimi-arvo on 100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on. Tyrnävä sijoittuu koko maan keskiarvoa paremmalle tasolle gini-kertoimen ollessa 22, Pohjois-Pohjanmaalla 26 ja koko maassa 28,6 (2022). Arvolla nolla tulot olisivat jakautuneet tasaisesti kaikkien alueen asukkaiden kesken.

2.1 Elinvoimarakenne

Tyrnävällä julkinen hallinto ja maanpuolustus, koulutus sekä terveys- ja sosiaalipalvelut työllistää 32,5% (2022) työllisistä. Seuraavaksi tulevat tukku- ja vähittäiskauppa/kuljetus ja varastointi/majoitus- ja ravitsemistoiminta (19,7%), rakentaminen (13,3%) sekä teollisuus (10,2%). Maa-, metsä-, ja kalatalouden työllistävyys on tippunut huippuvuoden 2014 lukemasta (16%) 6,7%:iin (2022). Tyrnävällä maatalous on kuitenkin edelleen vahva osaamisen alue. Maatilat ovat erikoistuneet tuotantosuunnittain pääosin perunanviljelyyn, viljanviljelyyn tai karjanhoitoon. Tilojen peltopinta-ala on maan korkeimpia - 92 ha/tila. Tyrnävän 125:llä maatilalla on käytössään peltoa n. 11 500 ha. Tyrnävän kunta on hallinnoinut vuoden 2013 alusta maaseutuhallinnon Tyrnävän yhteistoiminta-alueetta, jonka muodostavat Hailuodon, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen ja Tyrnävän kunnat. Tyrnävä on mukana myös Nouseva Rannikkoseutu ry:n toiminnassa, joka rahoittaa maaseudun hankkeita ja yrityksiä.

2.2 Yritykset

Tyrnävälle perustettiin uusia yrityksiä vuonna 2023 35 kappaletta. Eniten uusia yrityksiä perustettiin rakentamisen, muiden palveluiden sekä maatalouden/metsätalouden/kalatalouden aloille. Vuonna 2023 lopettaneita yrityksiä oli 23 kappaletta (Tilastokeskus, 2024).

Yrityskanta. Aloittaneet ja lopettaneet Yritykset Tyrnävällä 2023 ja 2024/Q1

Yrityskanta, aloittaneet ja lopettaneet yritykset muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosineljännes

	2023Q1	2023Q2	2023Q3	2023Q4	2024Q1
Tyrnävä					
Aloittaneet yritykset (lkm)	8	13	6	8	14
Lopettaneet yritykset (lkm)	6	10	3	4	5
Yrityskanta	364	371	368	378	378

Elinkeinoelämää kehittämään on Tyrnävälle perustettu vuonna 2021 Tyrnävän Kehitys Oy, jonka tarkoitus on tarjota yrittäjälle yksi luukku, jonka kautta voi saada neuvontaa, sparrausta ja apuja eri ideoihin ja tarpeisiin. Tyrnävän kehitys Oy:n toimitusjohtaja aloitti työssään lokakuussa 2021. Yritysyhteistyöstä sekä Tyrnävän Kehitys Oy:n ensimmäisestä toimintavuodesta voi lukea lisää laajasta hyvinvointikertomuksesta- ja suunnitelmasta 2021 - 2025.

2.3 Työllisyyskatsaus

1.3.2021 käynnistyneet työllisyyden kuntakokeilut päättyvät 31.12.2024. Julkisten työvoimapolkujen järjestämisvastuu siirtyy kokonaan valtiolta kunnille 1.1.2025 ja työvoimapolkuista tulee kunnan peruspalvelua. Tyrnävä kuuluu Oulun seudun työllisyysalueeseen, jossa vastuukuntana toimii Oulu. Lisäksi työllisyysalueeseen kuuluvat Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Pudasjärvi, Utajärvi ja Vaala. Uudistuksen myötä sekä henkilö- että yritysasiakkaiden työvoimapolkuista tulee osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä. Uudistus tuo palvelut lähemmäs kuntalaisia, mikä lisää työvoimapolkujen saavutettavuutta ja vaikuttavuutta. Työvoimapolkujen avulla henkilö- ja yritysasiakkaat saavat neuvontaa ja ohjausta työnhakuun ja työntekijöiden rekrytointiin sekä osaamisen kehittämiseen.

Laajan hyvinvointisuunnitelman 2021 - 2025 yksi tavoitteista on työllisyyden kuntakokeilussa onnistuminen ja moniammatillisen yhteistyön jatkaminen hyvinvointialueen kanssa. Moniammatillinen yhteistyö on onnistunut erinomaisesti myös hyvinvointialueuudistuksen nivelvaiheessa. Pienessä kunnassa asiakkaan asioissa työskentelevät asiantuntijat on ollut helppo saada saman pöydän ääreen. Moniammatillinen yhteistyö on vienyt asiakkaiden asioita eteenpäin. Asiakkaita ei pystytä aina auttamaan pelkästään työllisyyspalveluiden käytettävissä olevilla keinolla. Terveysongelmat, pitkät välimatkat, syrjäkylillä asuminen, harvakseltaan kulkeva julkinen liikenne, työpaikkojen ja työllistymistä edistävien palvelujen pieni määrä haastavat työllisyyspalveluissa työllistämisen edistämistä. Hyvinvointialueuudistuksen myötä myös kuntouttavan työtoiminnan palvelut siirtyivät Pohteelle, mutta yhteistyö niin työpajatoiminnan kuin terveyspalvelujen kanssa on sujunut hyvin. Tyrnävällä työllisyyden edistämistä/Te-palveluiden toimintaa toteutetaan neljän henkilön toimesta (kolme omavalmentajaa sekä työllisyys- ja hyvinvointikoordinaattori). TE-taustaisia työntekijöitä on kaksi (0,70htv:n ja 0,50htv:n työpanoksella) ja kuntataustaisia on samaten kaksi (0,70htv ja 0,50htv). Yhteensä 2,4htv. 1.1.2025 alkaen työvoimaviranomaisia on Tyrnävän kunnassa yhteensä 2,95htv:tä. Yksi yhteinen viranhaltija Lumijoen kunnan kanssa (työpanos 75 % Tyrnävälle ja 25 % Lumijoelle).

Uusi kotoutumisen edistämistä annettu laki edellyttää, että Tyrnävän kunta hoitaa työvoimapolkujen ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotouttamisen palvelut. Vieraskielisten työttömien työnhakijoiden palvelut keskitetään Business Ouluun. Kotouttamisen palvelut pitävät sisällään asiakkaan kotoutumisohjelman, joka tarkoittaa alkuvaiheen palvelukokonaisuutta sekä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä tarvittaessa monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin. Palveluihin kuuluu myös kotoutumissuunnitelma, kotoutumiskoulutus ja kielitaidon päättöttestaus sekä monikielinen yhteiskuntaorientaatio.

Työllisyyden kuntakokeilun ja Te-palveluiden asiakasmäärät, työnhakijat laskentapäivänä (TEM tilasto) 8/2023 - 8/2024

Elokuussa 2023 työnhakijoita oli työllisyyden kuntakokeilussa 187 ja samalla tarkastelujaksolla vuonna 2024 216. Asiakasmäärät lisääntyvät, kun TE-toimistosta virtaa asiakaskuntaa kokeilukuntaan.

1205. Työnhakijat ammatin ja työllisyyden mukaan			
Kuukausi	Kunta:	859 TYRNÄVÄ	
	Muuttajat:	Työnhakijoita laskentapäivänä	
	Toimisto(t):	1230 OULUN SEUDUN KUNTAKOKEILU	1299 P-POHJANMAAN TE-TOIMISTO
2024 Elokuu		216	148
2023 Elokuu		187	161
Alaviite: ... = tieto on salassapitosäännön alainen			

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (TEM tilasto) 8/2023 - 8/2024

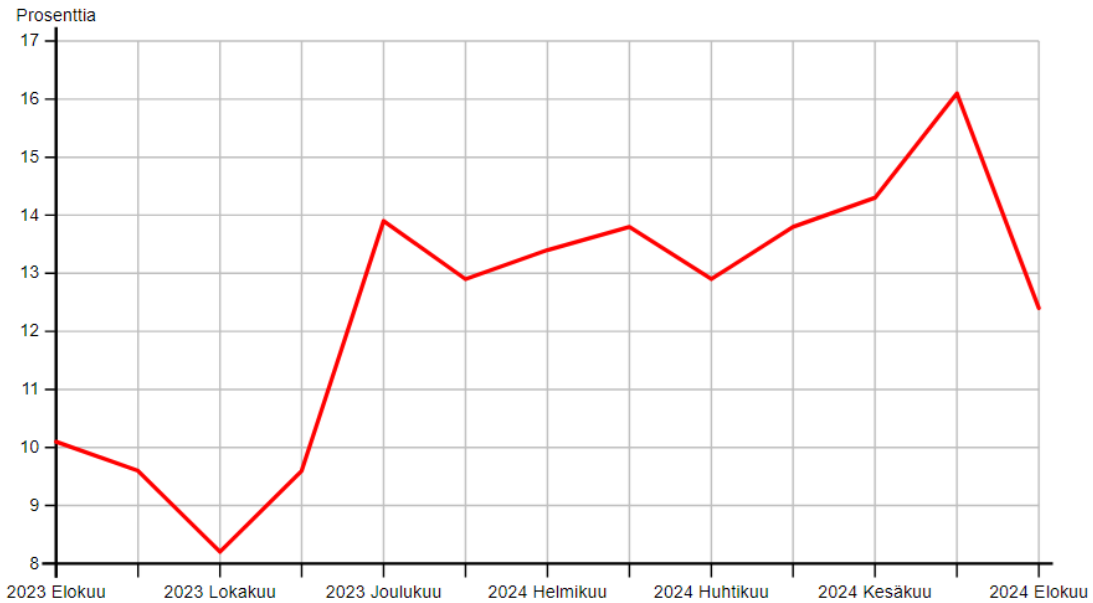
Tarkastelujaksolla 8/2023 - 8/2024 työttömyysaste on ollut matalimmillaan elokuussa 2023 (6,6%) ja korkeimmillaan heinäkuussa 2024 (9,4%).

	2023	2024							
	elo	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo
Tyrnävä									
työvoima	2 820	2 811	2 811	2 811	2 811	2 811	2 811	2 811	2 811
työttömyysaste	6,6	8,7	8,8	8,7	7,9	7,5	8,9	9,4	7,8
työnhakijat yhteensä	185	245	246	244	223	210	251	265	220
alle 20-vuotiaat	...	8	9	12	9	12	12	11	9
alle 25-vuotiaat	21	28	29	30	28	30	31	35	27
yli 50-vuotiaat	67	77	77	76	77	68	75	82	75
yli vuoden työttömänä	46	61	58	57	63	59	69	73	67
vamm. ja pitkäaik.sairaat	19	19	17	20	19	19	23	25	22
avoimia työpaikkoja	5	21	17	13	13	6	8	...	11

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta (TEM Työnvälitystilasto).

Tarkastelujaksolla 8/2023 - 8/2024 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on ollut vähiten lokakuussa 2023 8,2%, ja eniten heinäkuussa 2024 16,1%. Työttömyys on korkeinta silloin, kun nuoret päättävät opintojaan.

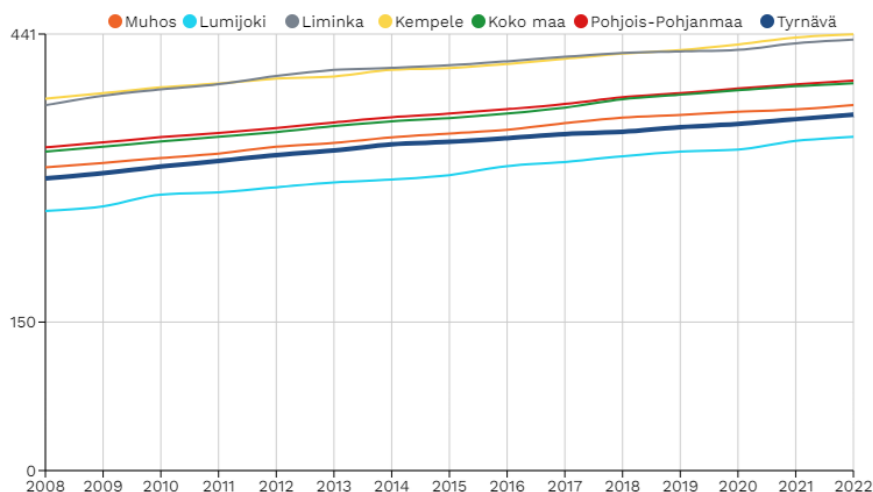

Tyrvävän kunta työllisti vuonna 2024 71 nuorta kesätyöntekijää kunnan eri yksiköihin mm. siivous- ja keittiötehtäviin, viheralueiden hoitoon, päiväkoteihin, kirjastolle sekä nuoris- ja liikuntapalveluihin. Kesätyöntekijät olivat 7., 8. ja 9.luokkalaisia tyrnäväläisiä nuoria. Lisäksi kesätyösetelin avulla 9.-luokkalainen nuori pystyi hakeutumaan töihin yritykseen, yhdistykseen tai kotitalouteen. 46 9.luokkalaista hyödynsi kesätyösetelin muualle kuin kunnalle työllistyäkseen. Kesäyrittäjästä sai 30 4H-yrittäjää. Palkkatukitoissa on vuonna 2024 ollut yhteensä 17 henkilöä. Isoin osa heistä on työskennellyt teknisellä osastolla.

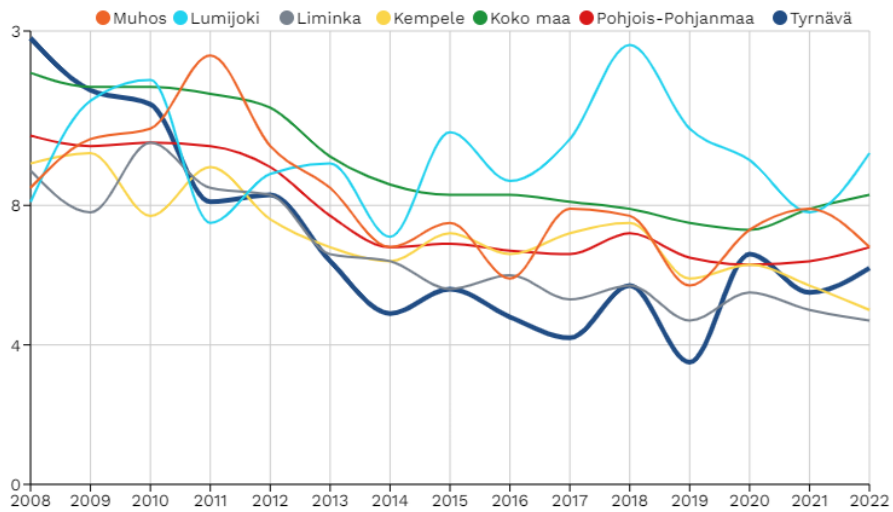
3. Koulutus

Yksi Tyrvävän kunnan strategisista valinnoista on luoda mahdollisuus elinikäiselle oppimiselle. Kunnan asukkaiden koulutustaso onkin kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana. Kasvua on tapahtunut kaikissa oppiasteissa. Koulutustasomittain ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettua korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Vuonna 2020 Tyrvävän kunnan koulutustasomittain on ollut 350,2, vuonna 2021 355 ja vuonna 2022 359,5. Koulutustasomittain oli vuonna 2022 koko maassa 391,2. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17-24-vuotiaiden prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä nousi vuosien 2021 ja 2022 välisenä aikana. Muutosprosentti oli 12,73. Laajan hyvinvointisuunnitelman 2021 - 2025 yhdeksi toimenpiteeksi on nostettu se, että pidetään huoli siitä, että kaikille perusopetuksesta toiselle asteelle siirtyville oppivelvollisille löytyy sopiva jatkokoulutuspaikka.

Koulutustasomittain

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 25 -vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Jatkokoulutukseen sijoittuminen 2024

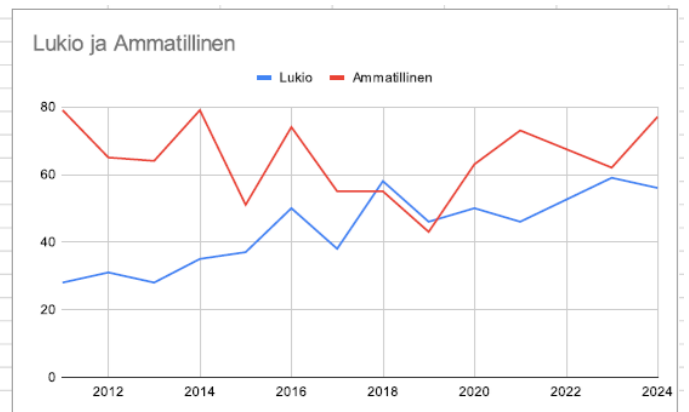
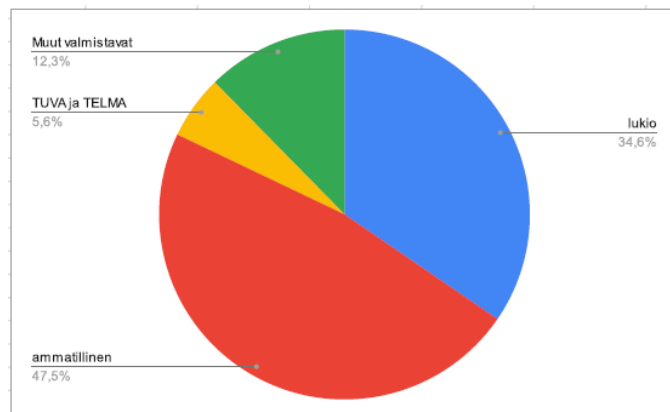
Lukio	56
Ammatillinen koulutus	77
TUVA ja TELMA	9
Muut valmistavat	20

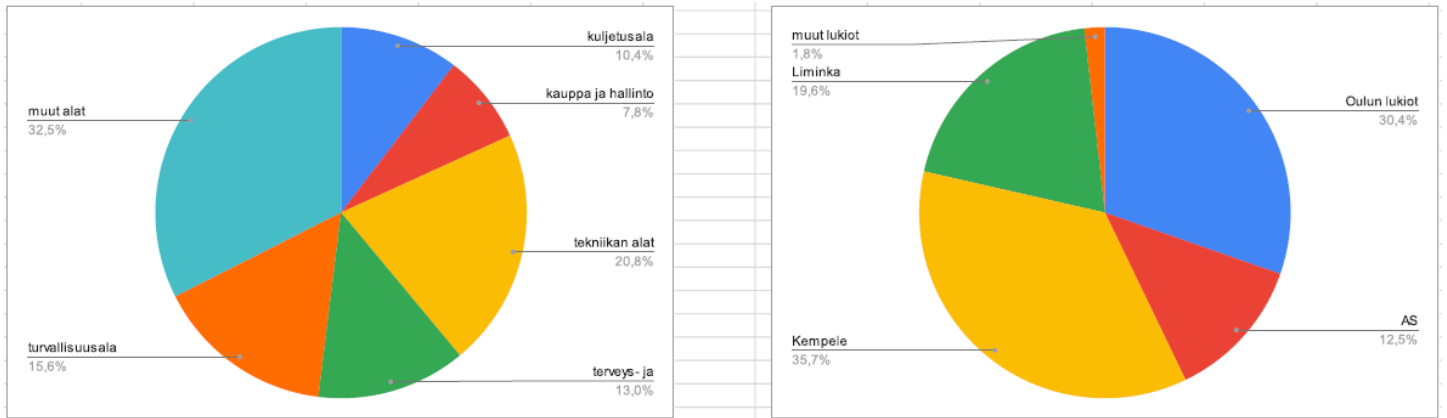
Ammatillinen koulutus aloittain

kuljetusala	kauppa ja hallinto	tekniikan alat	terveys- ja hyvinvointialat	turvallisuusala	muut alat
8	6	16	10	12	25

Lukiot

Oulun lukiot	AS	Kempele	Liminka	muut lukiot	yhteensä
17	7	20	11	1	56

4. Hyvinvointi eri ikäryhmissä

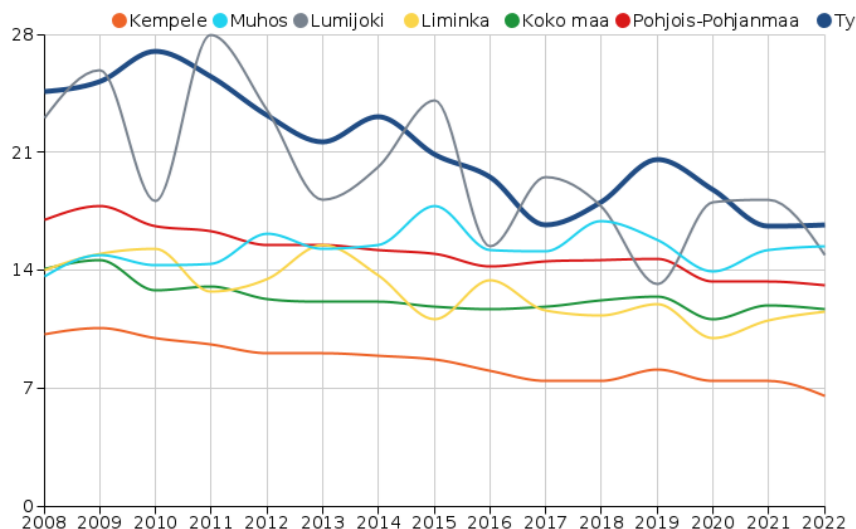
Äänestysaktiivisuus mittaa kuntalaisten osallistumista kunnalliseen poliittiseen päätöksentekoon. Poliittinen osallistuminen ja tunne siitä, että voi vaikuttaa itseä koskeviin yhteiskunnallisiin asioihin, on tärkeä hyvinvoinnin osa-alue, osa poliittisten resurssien kokonaisuutta. Edustuksellisen demokratian peruslähtökohta on, että kaikki osallistuvat päätöksentekoon, sillä osallistuminen ruokkii myös vastuun tunnetta yhteiskunnasta. Jos äänestysprosentti olisi 100, niin kansan eri kerrostumat tulisivat katetuksi kunnanvaltuustossa. Äänestysaktiivisuudessa on vaihtelua kuntien välillä. Tyrnävän äänestysaktiivisuus on ollut vuonna 2021 parempi kuin Pohjois-Pohjanmaalla tai koko maassa keskimäärin, mutta äänestysaktiivisuus on laskenut edellisistä tarkastelujaksoista kuten muuallakin Suomessa.

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Organisaatio	2008	2012	2017	2021
Tyrnävä	62.3	59.8	58	56.5
Pohjois-Pohjanmaa	60	57	57.8	53.5
Koko maa	61.2	58.3	58.9	55.1
Liminka	59.9	60.5	61.7	55.7
Lumijoki	65	61.6	62.6	58.5
Muhos	62.1	59.7	60.8	52.1
Kempele	61.3	56.9	57.9	53.9

4.1 Lapset ja nuoret

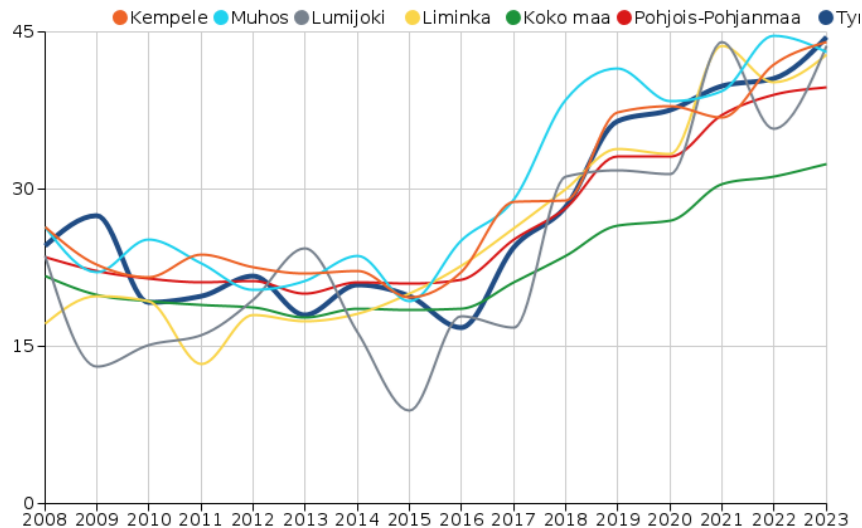
Lasten pienituloisuusaste (2022) on Tyrnävällä korkeampi (16,7%) kuin Pohjois-Pohjanmaalla (13,1%) ja koko maassa keskimäärin (11,7%). Lasten pienituloisuusaste on korkein kaikista vertailukunnista.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023 - 2026 on hyväksytty kunnan valtuustossa 10.6.2024 ja se löytyy täältä: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/hyvinvointi.html> (hyvinvoinnin edistämisen erillishjelmat ja suunnitelmat).

4.2 Työikäiset

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden osuus /1000 vastaavan ikäistä henkilöä kohti on kasvanut edelleen myös vuosien 2022 ja 2023 välisenä aikana kuten koko maassa. Vuonna 2022 luku oli 40,5 ja vuonna 2023 44,5.

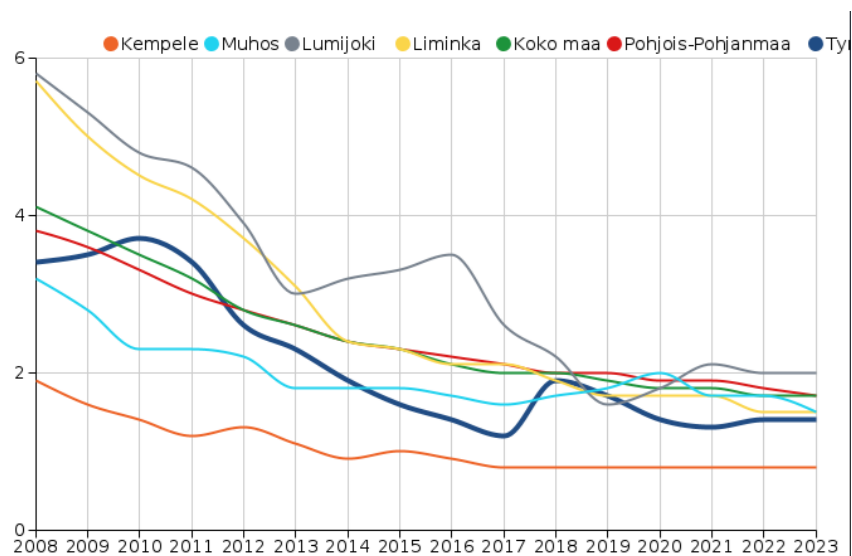

Työkyvyttömyyseläkettä vuoden 2023 lopussa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden osuus prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä on puolestaan pysynyt samana (6,7%). Vastaavat luvut ovat Pohjois-Pohjanmaalla 7,7% ja koko maassa 6%.

4.3 Ikäihmiset

Täyttä kansaneläkettä saaneiden 65 vuotta täyttäneiden osuus prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä on ollut vuonna 2021 1,3, vuonna 2022 1,4 ja vuonna 2023 1,4. Vastaavat luvut Pohjois-Pohjanmaalla ovat 1,9 (2021), 1,8 (2022) ja 1,7 (2023).

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä on ollut vuonna 2021 82,8, vuonna 2022 87,4 ja vuonna 2023 90,3. Vastaavat luvut Pohjois-Pohjanmaalla ovat 91 (2021), 91,7 (2022) ja 92,7 (2023).

Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus prosentteina vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä oli vuonna 2021 44,4 vuonna 2022 46,9 ja vuonna 2023 43,7. Vastaavat luvut Pohjois-Pohjanmaalla ovat 42,9 (2021), 42,7 (2022) ja 42,6 (2023).

Tymävällä on ollut jo pitkään kumppanuussopimus 4H:n kanssa liittyen kodinhoitopalvelujen tarjoamiseen. 65 vuotta täyttäneet kuntalaiset voivat ostaa kotihoitopalveluita 4H:lta edullisemmin kuin vastaavat nuoremmat asukkaat.

Vanhus- ja vammaisneuvosto

Vanhusneuvosto on ryhmä, joka perustuu vanhuspalvelulakiin. Sen tehtävänä on varmistaa, että ikääntyviä ihmisiä arvostetaan ja heidän kokemukseensa pidetään tärkeinä. Vanhusneuvosto pyrkii edistämään kunnassa arvokasta vanhuutta ja varmistamaan, että ikääntyneillä on riittävästi hyviä palveluita. Jokaisella ikääntyneellä tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin ja palveluiden suunnitteluun. Vanhusneuvosto voi myös vaikuttaa ympäristön suunnitteluun ja toteutukseen.

Vammaisneuvosto edistää yhteistyötä viranomaisten, vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen välillä. Se seuraa vammaisten henkilöiden tarpeiden, palveluiden ja tukitoimien kehitystä kunnassa. Vammaisneuvosto pyrkii edistämään vammaisten tasavertaista osallistumista yhteiskunnan eri toimintoihin ja parantamaan heidän hyvinvointiaan. Vammaisneuvosto antaa vuosittain arvionsa vammaistenhuollon tilasta kunnassa ja tekee ehdotuksia kehittämistarpeista talous- ja toimintasuunnitelmaan. Kunnan toimielinten tulee kuulla vammaisneuvostoa suunnitellessaan ja kehittäessään toimintojaan.

Vanhus- ja vammaisneuvoston toimenpiteet 6/2023 - 9/2024

- Aloite / Kylätalkkari -palvelu
- Osallistuminen Ainot ja Reinot -tapahtumaan, jossa tehtiin kysely osallistujille
- Muista hyvinvointisi-kiertue, jossa järjestettiin kysely ikäihmisille
- Vetoamus seniorijumppien jatkuvuudesta liikuntakoordinaattorille

Vanhus- ja vammaisneuvoston esille nostamia asioita kunnassa

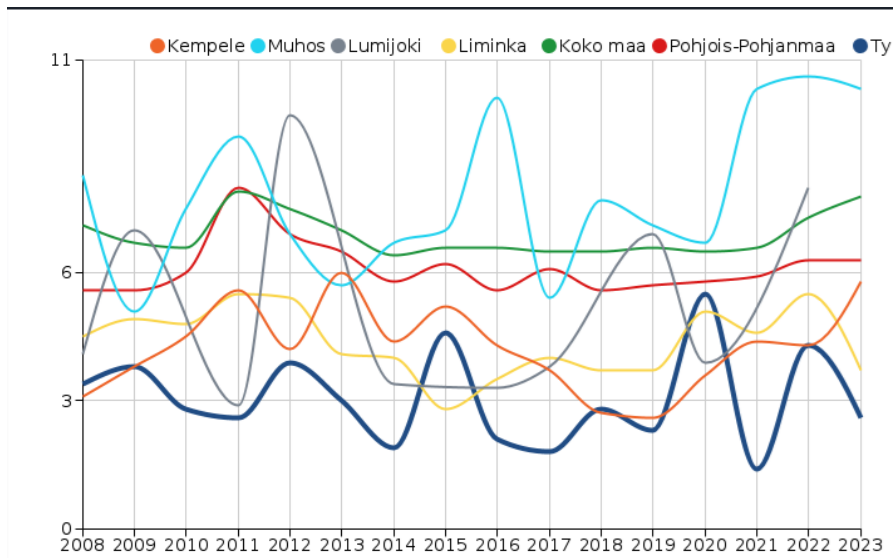
- Tymävän Sotavammaisten ry:n ikäihmisten hyväksi lahjoittama n.10 000 euron käyttö istuinpenkkien hankintaan. Penkkejä sijoitettaisiin levähdyspaikoille pururadan varteeseen jokirannassa sekä lisäksi keskustan alueelle ja Kotolan pihapiiriin.
- Palveluliikenteen jatkuminen kunnan toimintana
- Senioriasuntojen rakentaminen kuntaan

5. Turvallisuus eri ikäryhmissä

Tymävän visio on olla turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle. Kunnan toiminnoissa nostetaan turvallinen elinympäristö vetovoimatekijänä osaksi tavoiteasetantaa ja toiminnan suunnittelua. Kunnan turvallisuussuunnitelmat pidetään ajan tasalla ja käydään läpi vuosittain.

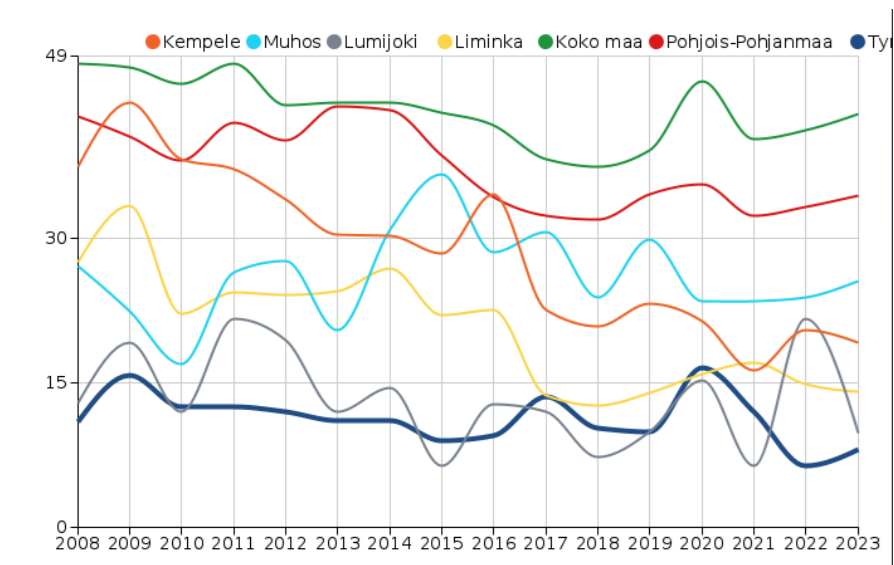
Poliisin tietoon tulleiden väkivaltarikosten eli henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osuudet tuhatta asukasta kohti kasvoivat vuosien 2021 ja 2022 välisenä aikana huomattavasti, mutta laskivat jälleen vuonna 2023 muutosprosentin ollessa -39,53. Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osuus tuhatta asukasta kohti on ollut kokoajan kuitenkin matalampi kuin Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa keskimäärin.

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta kohden ovat nousseet vuosien 2022 ja 2023 välisenä aikana. Omaisuusrikoksia oli vuonna 2022 6,4 ja vuonna 2023 8,1. Muutosprosentti on 26,56. Pohjois-Pohjanmaalla omaisuusrikoksia / 1000 asukasta kohden oli vuonna 2023 34,4 ja koko maassa 44,9. Valtakunnalliseen tasoon verrattuna omaisuusrikoksia on Tyrväällä vähän.

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta

Tieliikenneonnettomuuksien henkilövahingot muuttujina Alue, Tielaji, Onnettomuuspaikka, Tienkäyttäjä, Vuosi ja Tiedot

	2023*		
	Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleita	Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneita (ml. vakavasti loukk.)	Tieliikenneonnettomuuksissa vakavasti loukkaantuneita
Tyrväjä			
Yhteensä			
Yhteensä			
Yhteensä	0	1	0

Lähde: Tilastokeskus 7/2024.

6. HYTE-kerroin

Kunte johdannossa aiemmin kerrottiin, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kannustamaan on asetettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Tyrnävä sijoittuu HYTE-kertoimessa parhaimpien joukkoon -joskin pientä laskua on tapahtunut vuosien 2022 - 2023 välillä.

Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Kempele	yhhteensä	18,0	19,5	20,9
Liminka		16,2	18,7	21,3
Lumijoki		8,4	13,1	16,6
Muhos		15,0	10,2	15,2
Tyrnävä		17,8	18,7	17,4

Vahvuudet

- Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista
- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.
- Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.
- Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja.
- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa.
- Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen
- Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä.
- Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus.

Kehitettävää

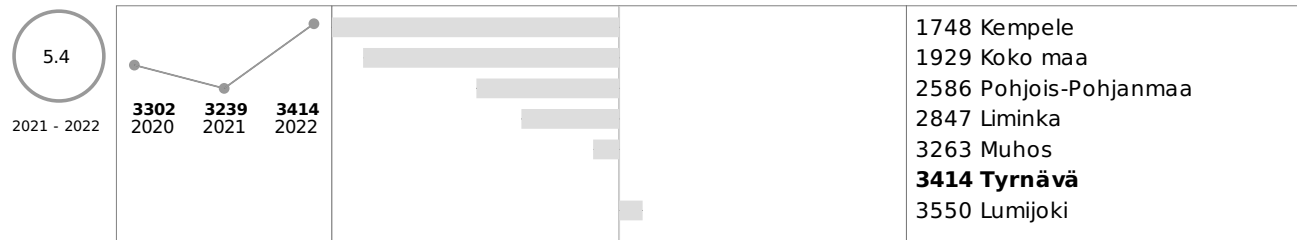
- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin.
- Koulussa noudatetaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuosituksista koululunaan ja välipalojen järjestämisessä.
- Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

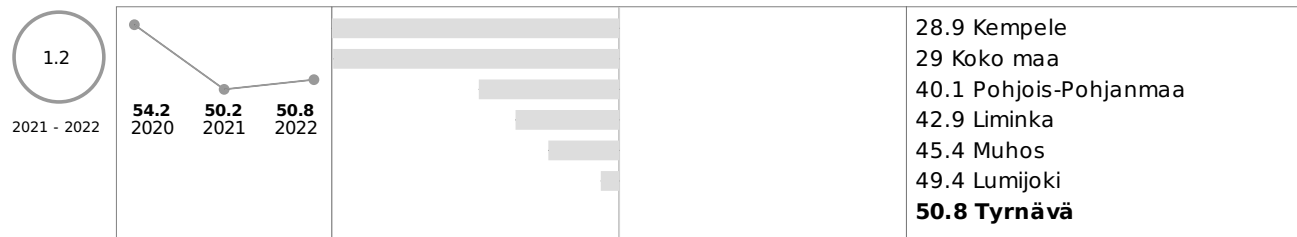
Talous

Tulot

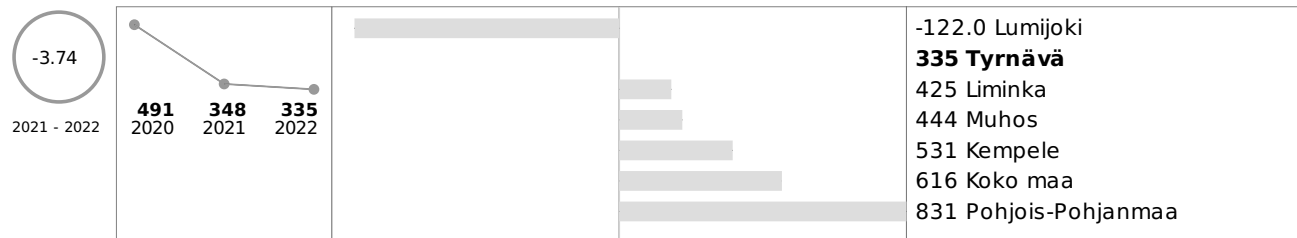
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas (-2022)

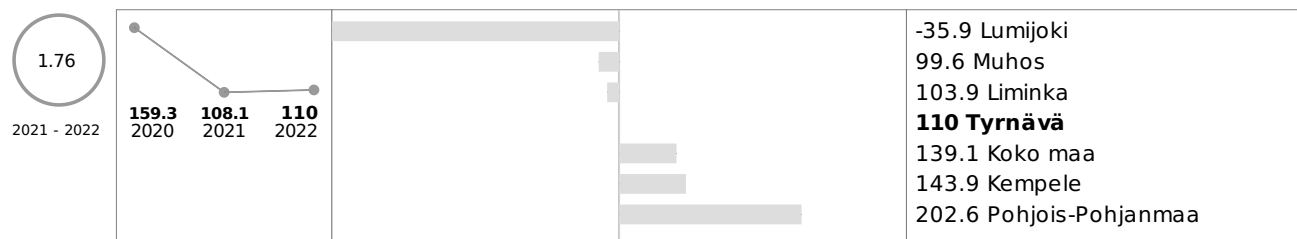
Valtionosuudet, % nettokustannuksista (-2022)

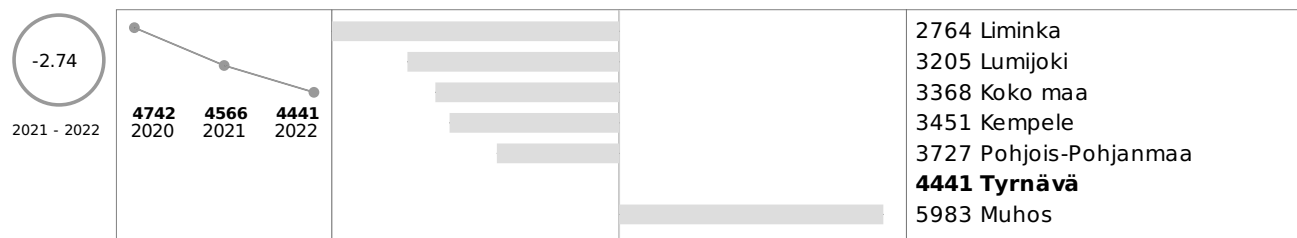
Vuosikate, euroa / asukas (-2022)

Kuntien vuosikate, % poistoista (-2022)

Lainakanta 31.12., euroa / asukas (-2022)

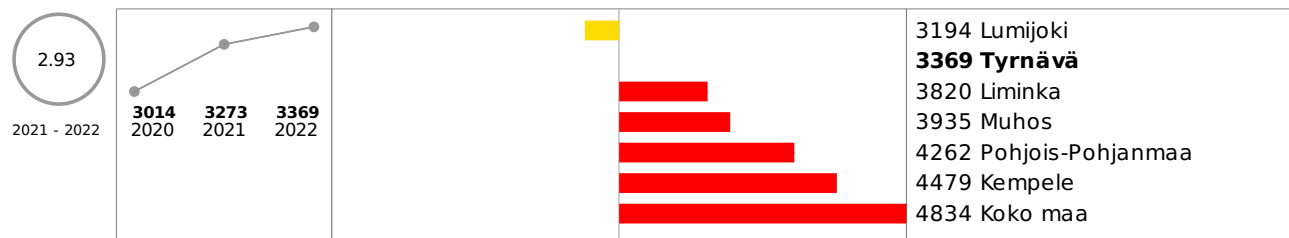

Suhteellinen velkaantuneisuus, % (-2022)

Verotulot, euroa / asukas (-2022)

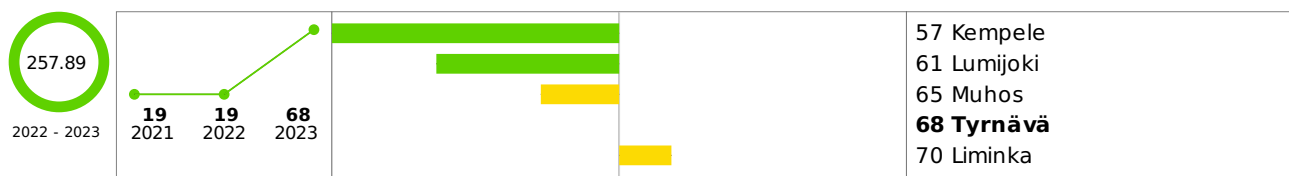

HYTE-kerroin

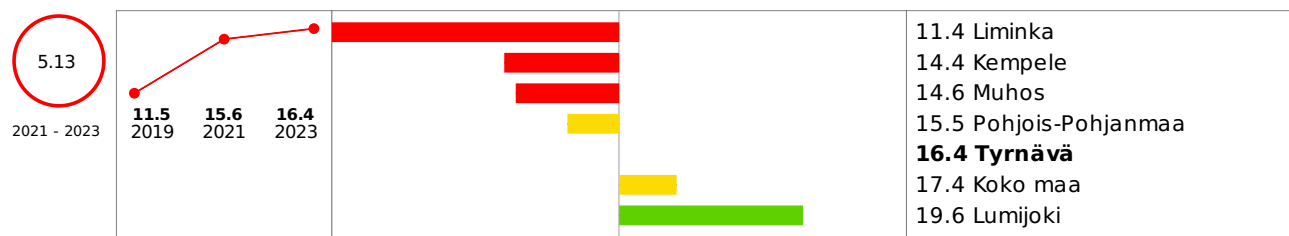
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

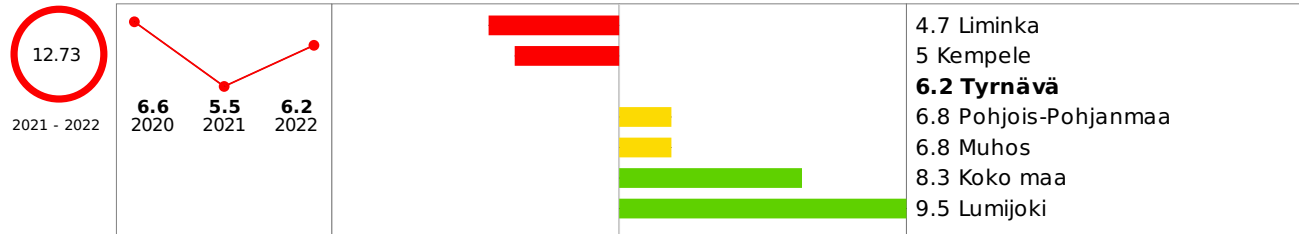
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

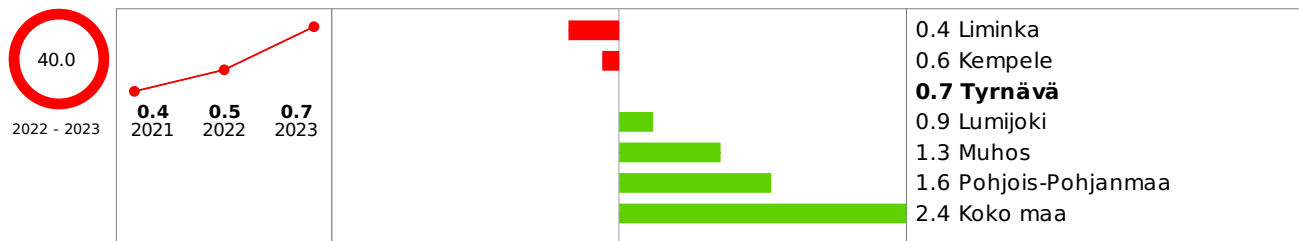
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

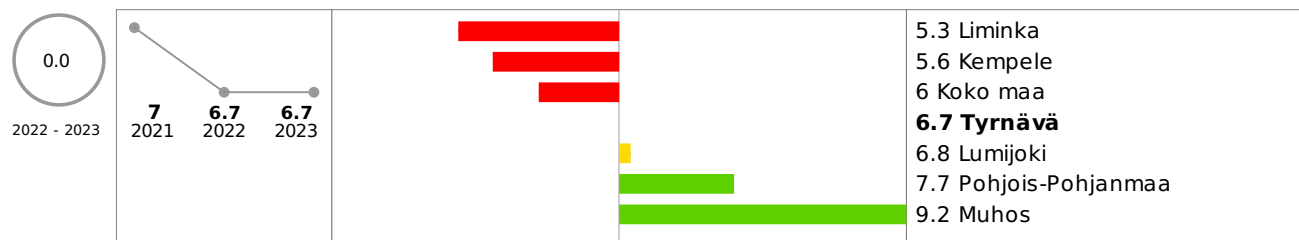
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

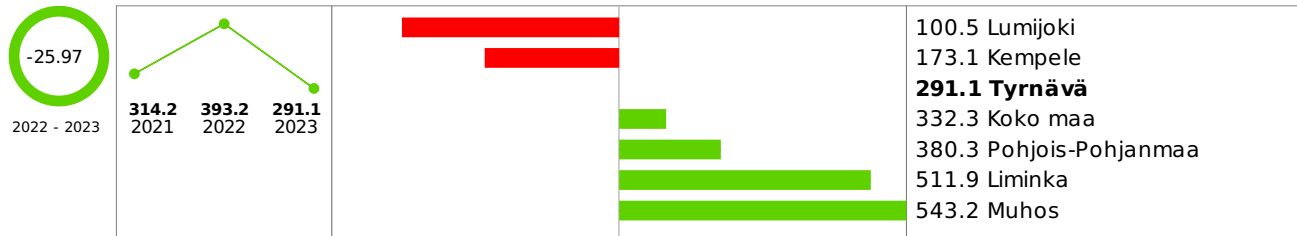
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

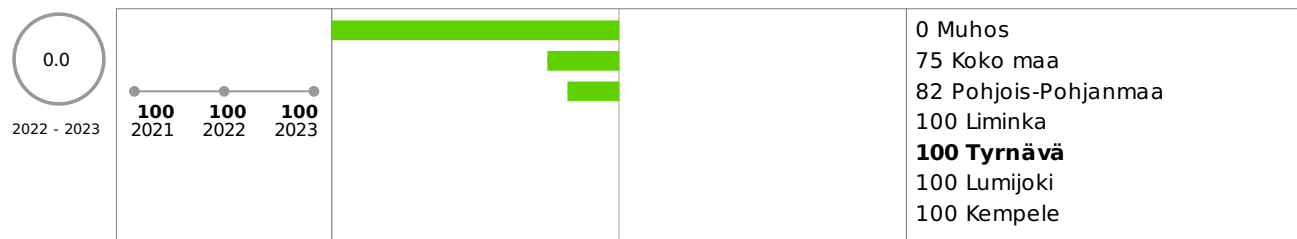
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

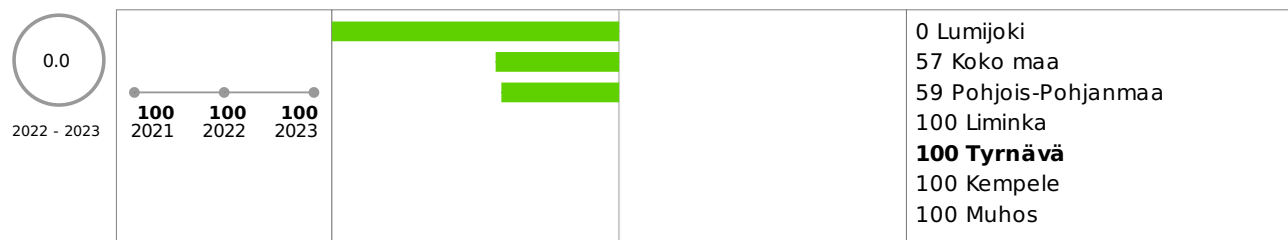
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

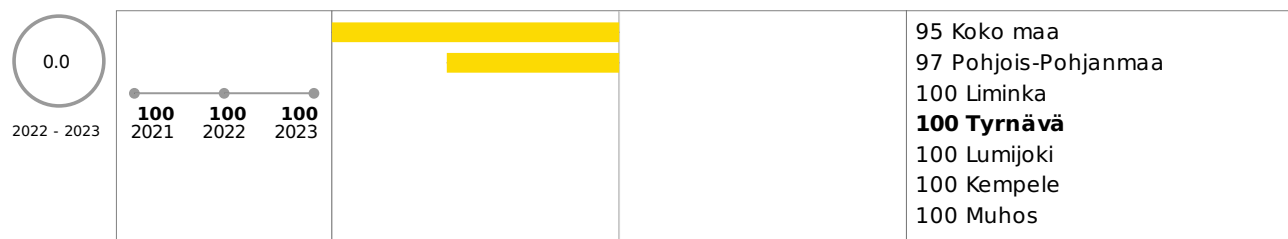
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

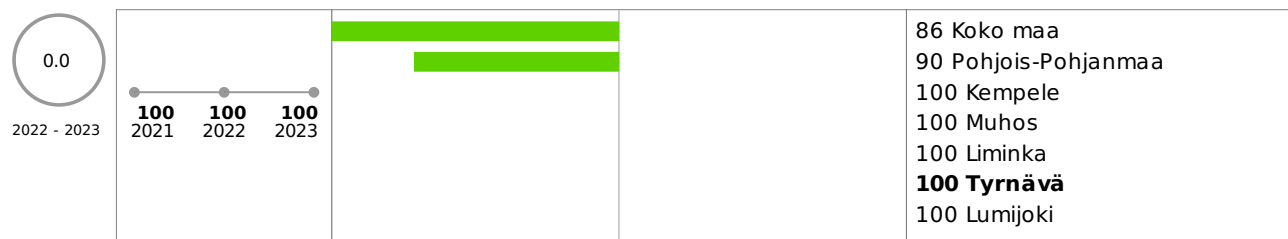
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

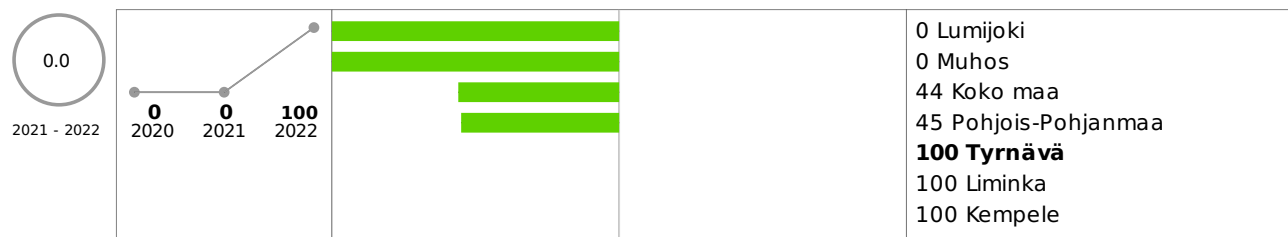
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

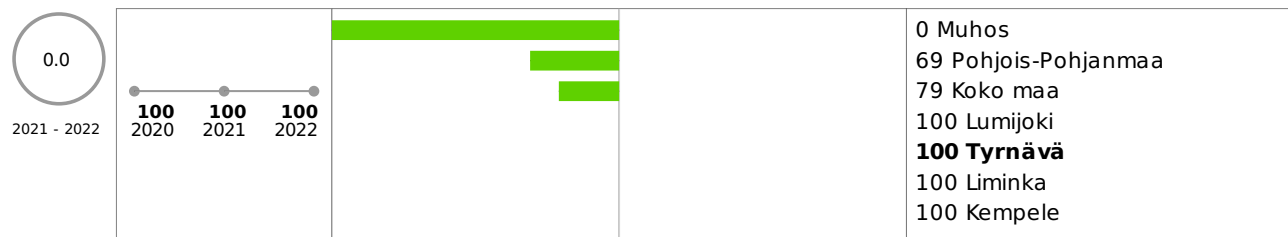
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

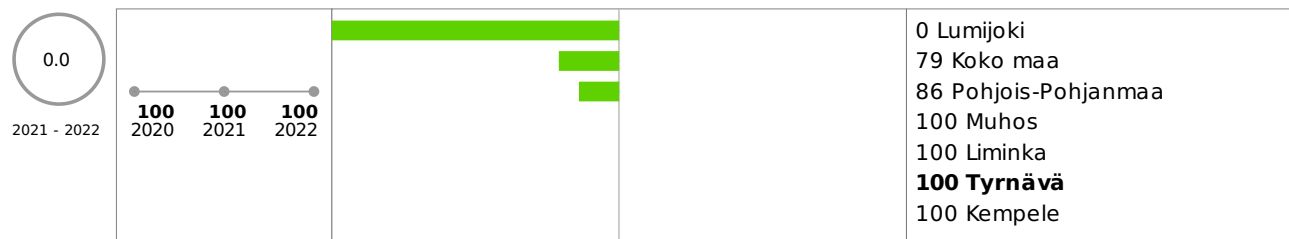
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

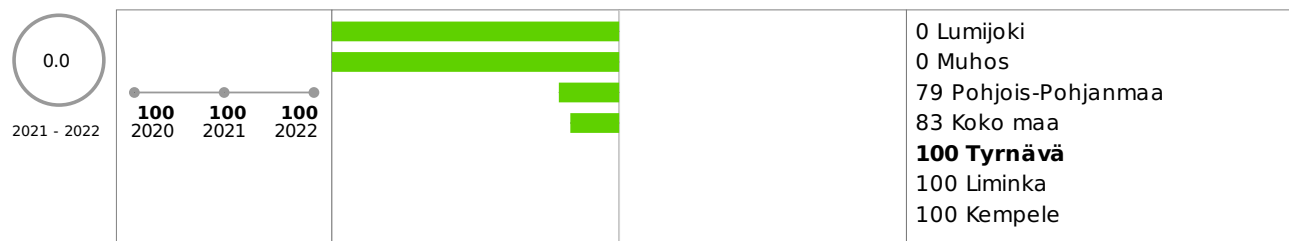
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

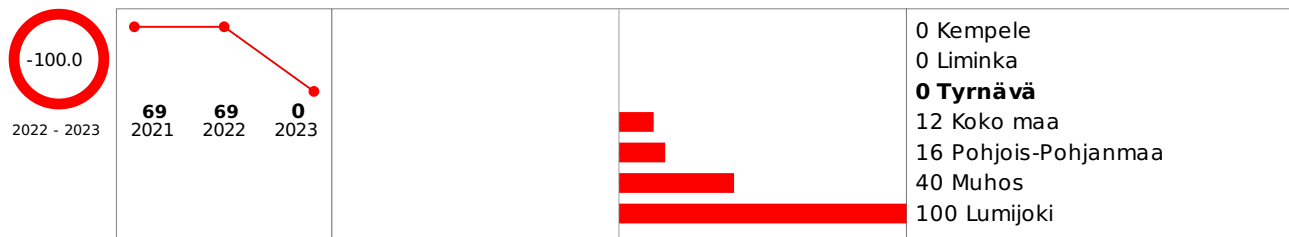
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

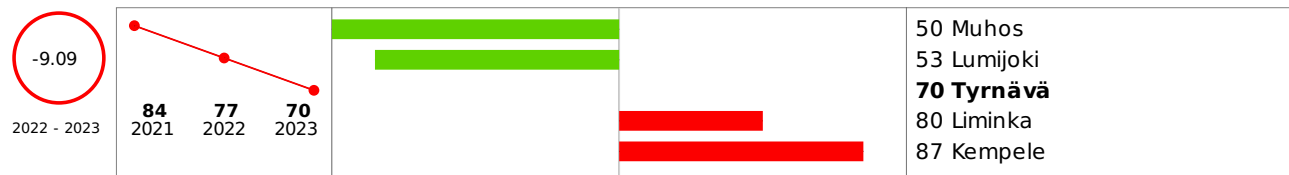
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

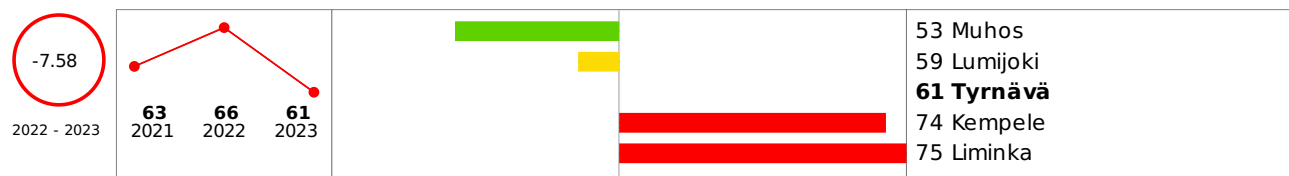
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

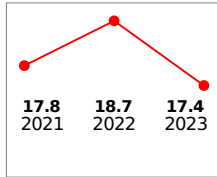
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

-6.95

2022 - 2023

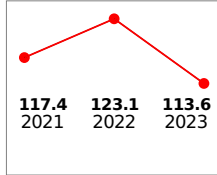

15.2 Muhos
16.6 Lumijoki
17.4 Tyrnävä
20.9 Kempele
21.3 Liminka

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

-7.72

2022 - 2023

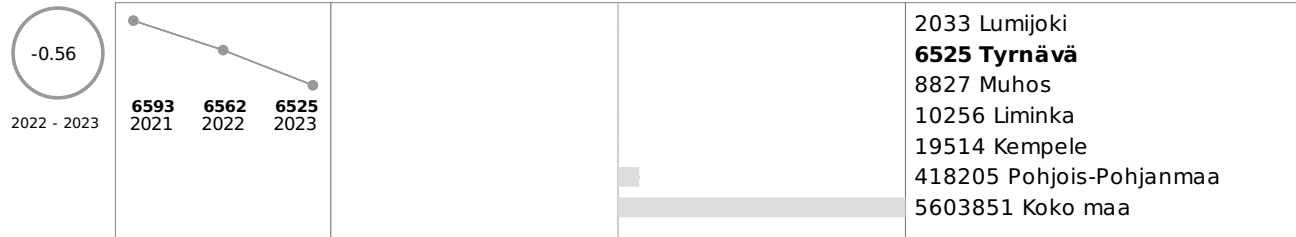

32.8 Lumijoki
113.6 Tyrnävä
134 Muhos
217.1 Liminka
400.5 Kempele

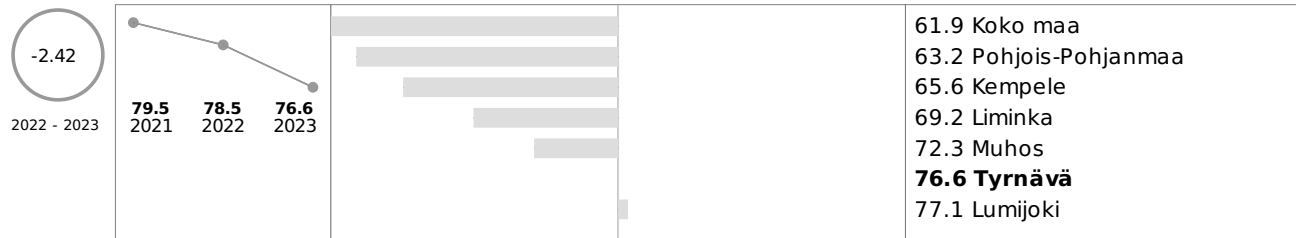
Elinvoima

Väestö

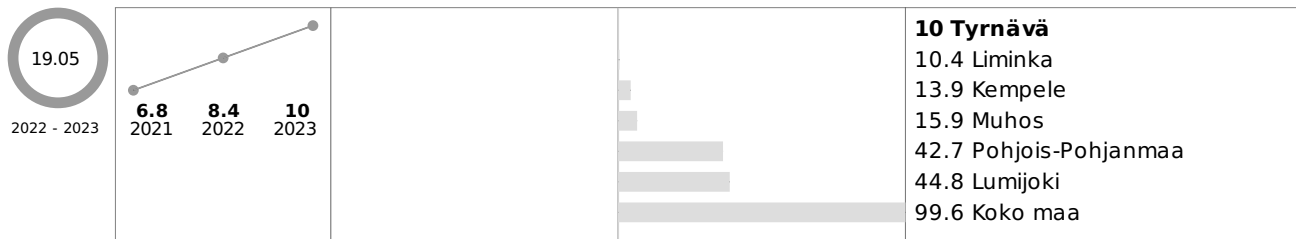
Väestö 31.12.

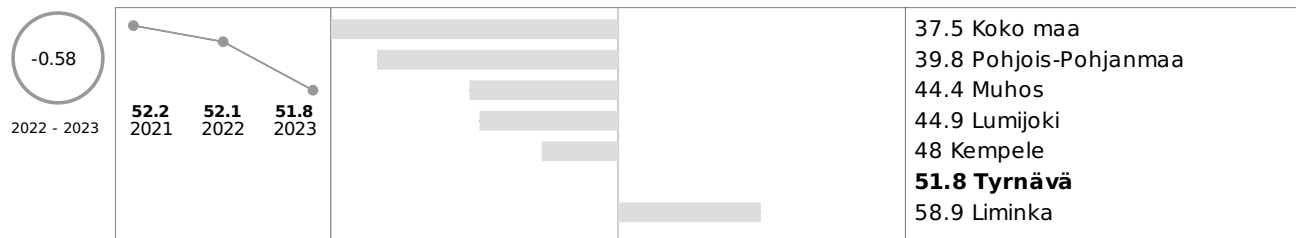
Huoltosuhte, demografinen

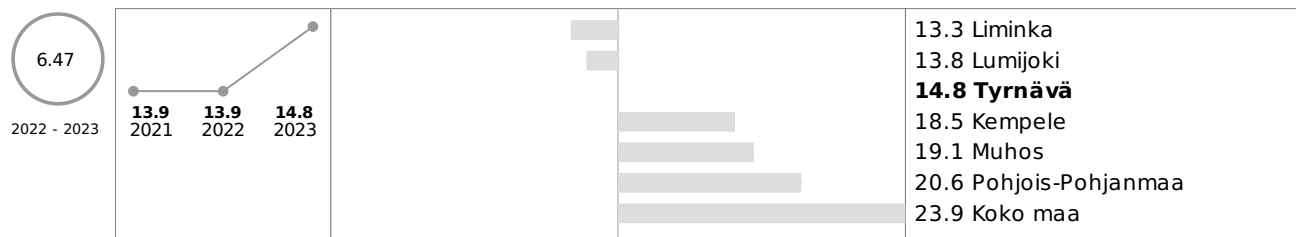
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Lapsiperheet, % perheistä

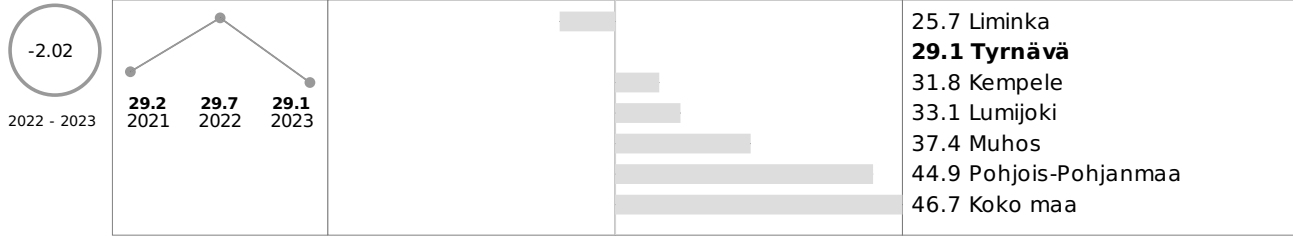

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

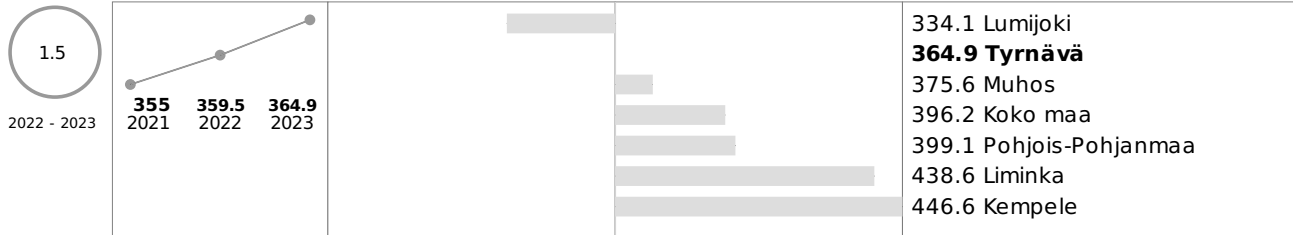

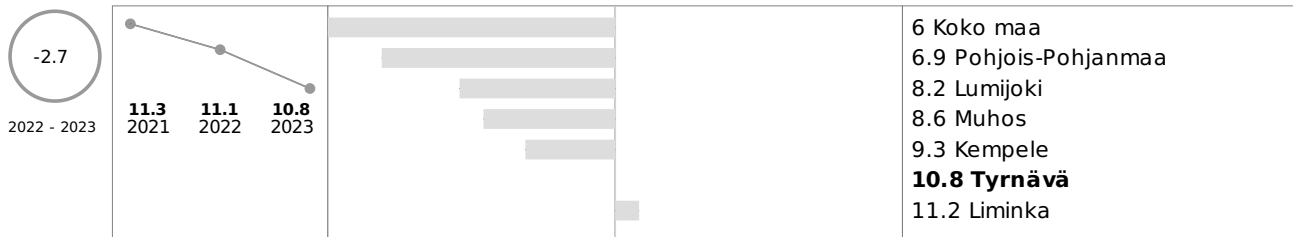
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista

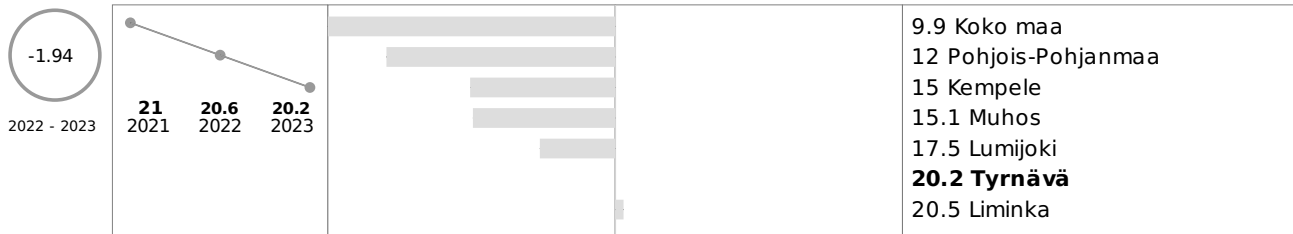
Koulutustasomittain

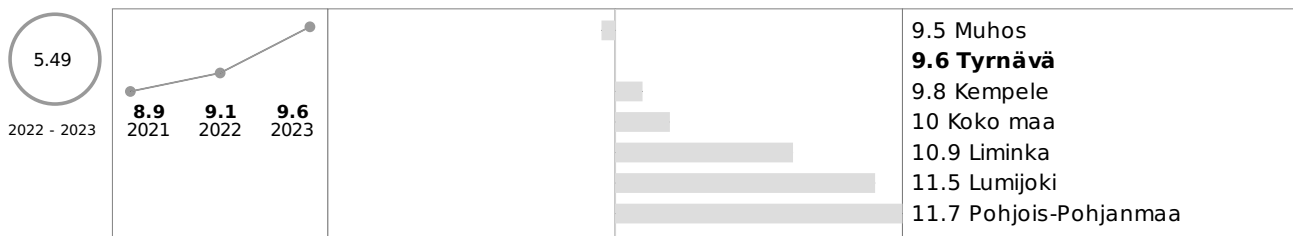
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

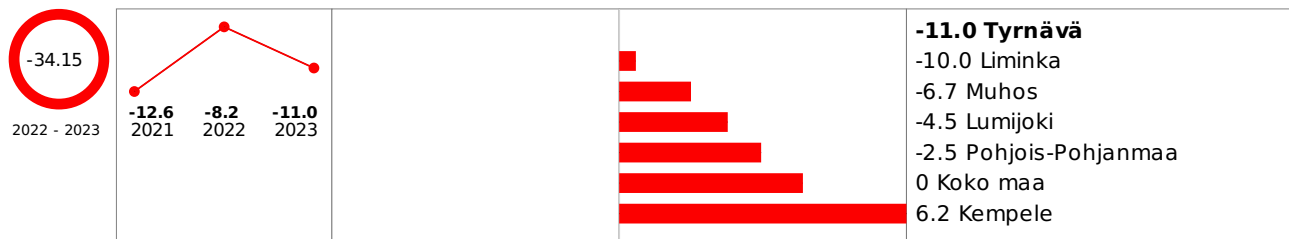
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä

16 - 24-vuotiaat, % väestöstä

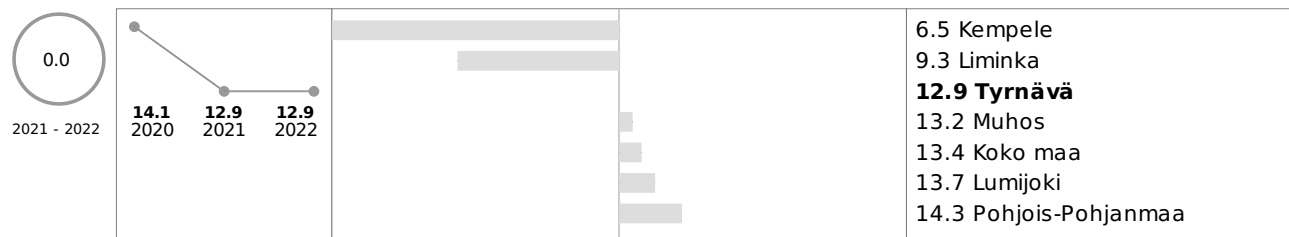

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

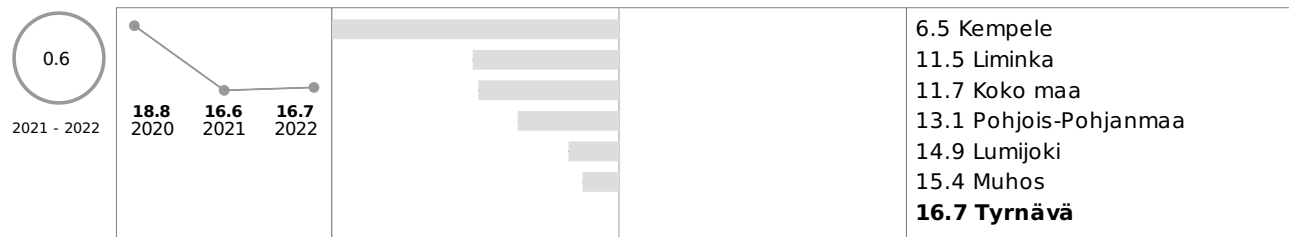

Elinvoima

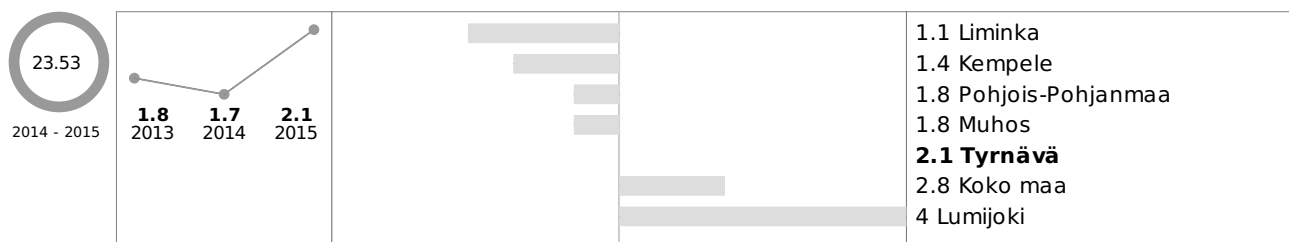
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

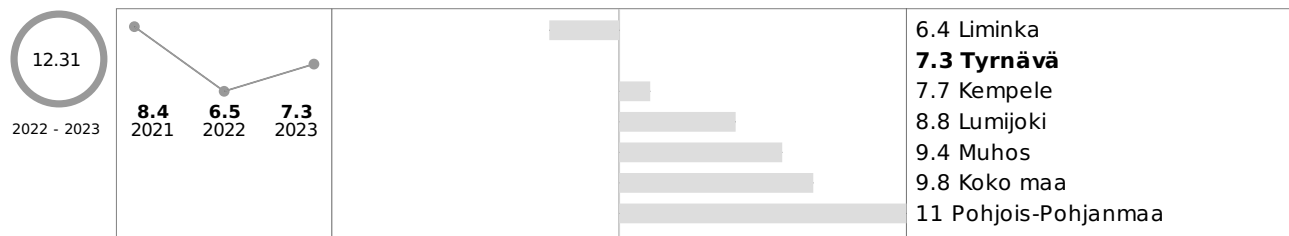
Lasten pienituloisuusaste

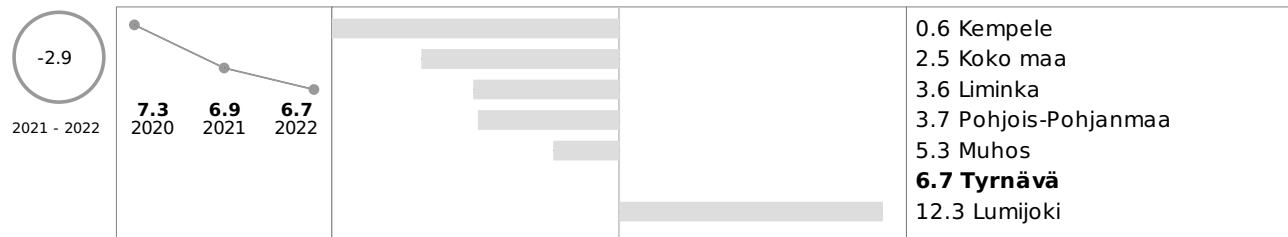
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

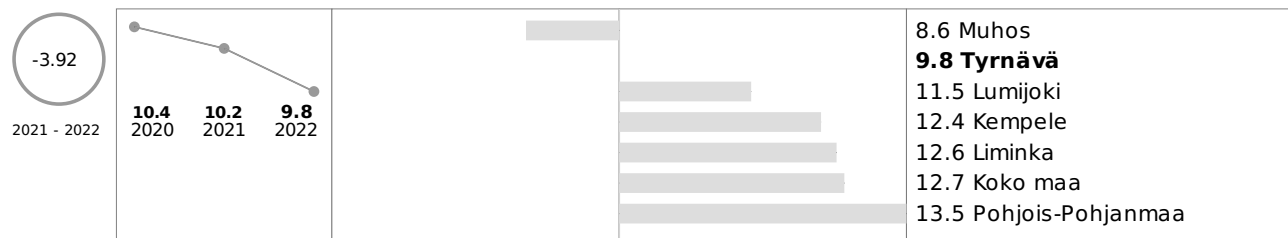
Työttömät, % työvoimasta

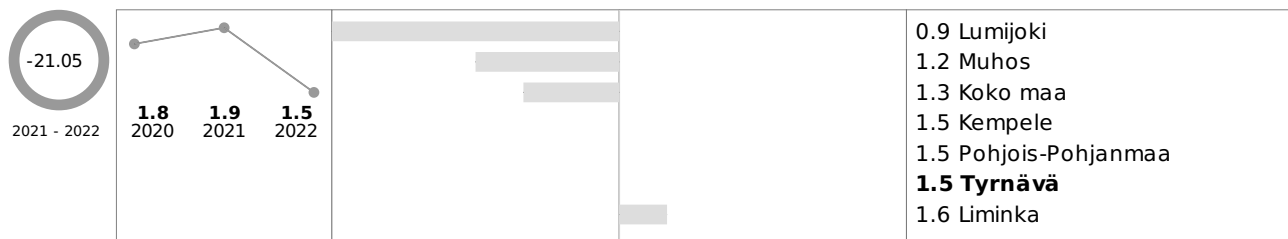
Maatalous, metsätalous ja kalatalous, % työllisistä

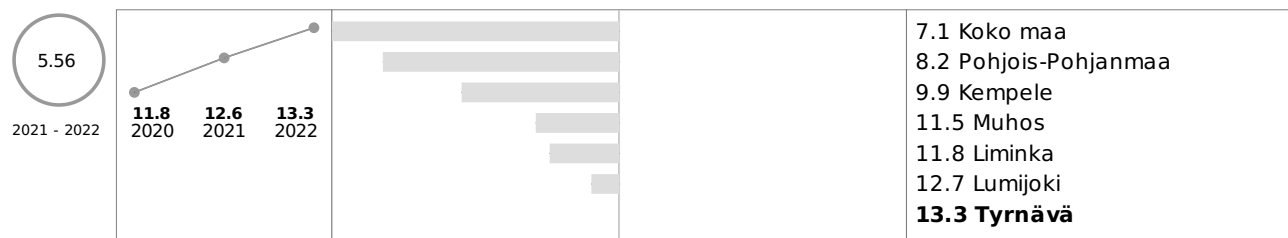
Teollisuus, % työllisistä

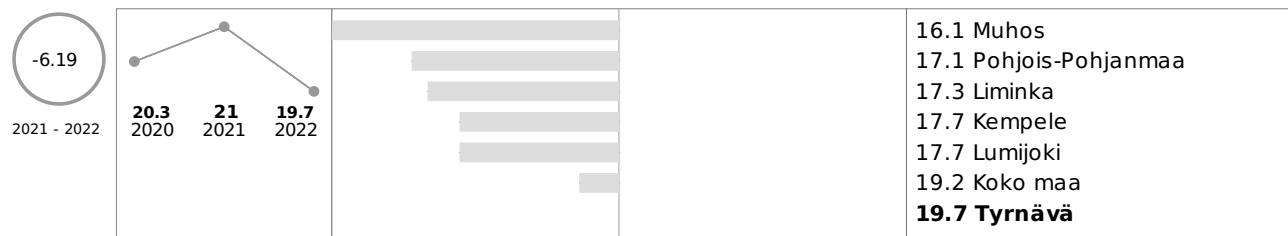
Kaivostoiminta ja louhinta, Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta, Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito, % työllisistä

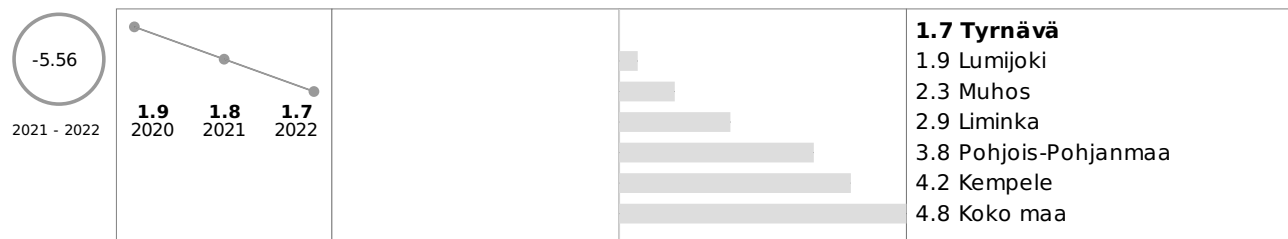
Rakentaminen, % työllisistä

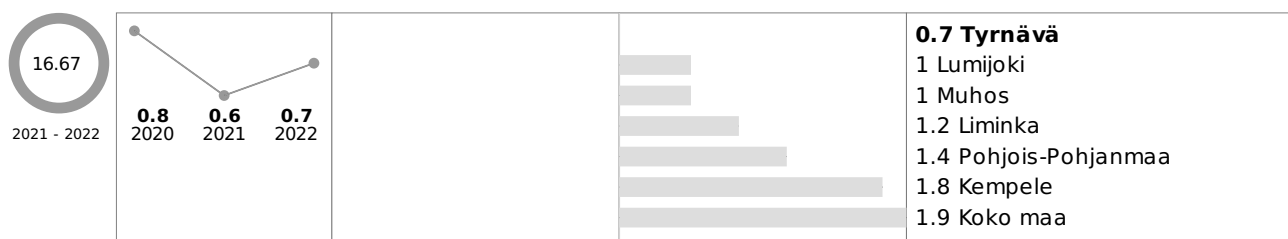
Tukku- ja vähittäiskauppa; Kuljetus ja varastointi; Majoitus- ja ravitsemistoiminta, % työllisistä

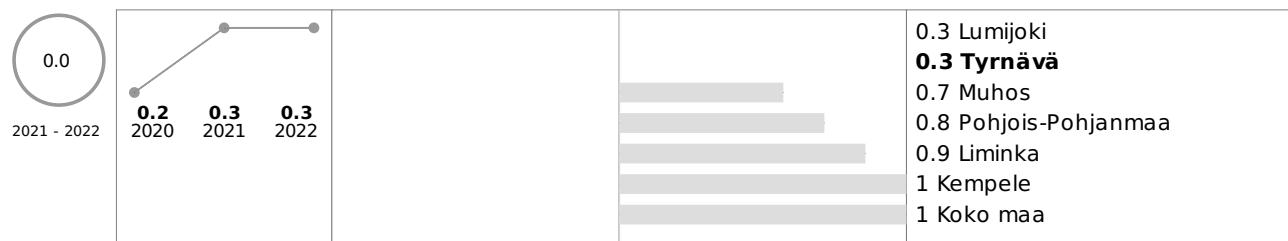
Informaatio ja viestintä, % työllisistä

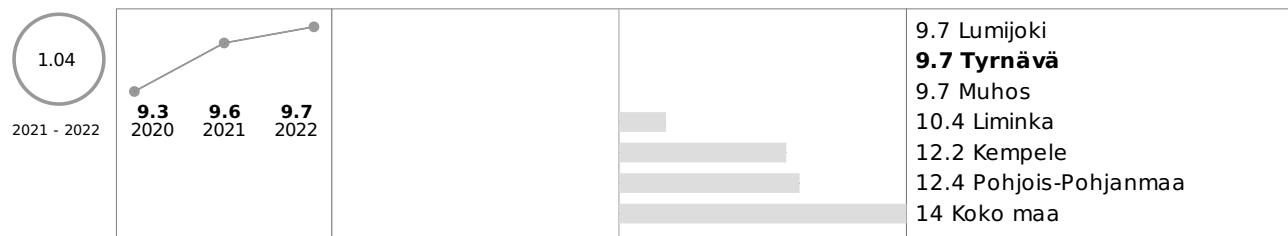
Rahoitus- ja vakuutustoiminta, % työllisistä

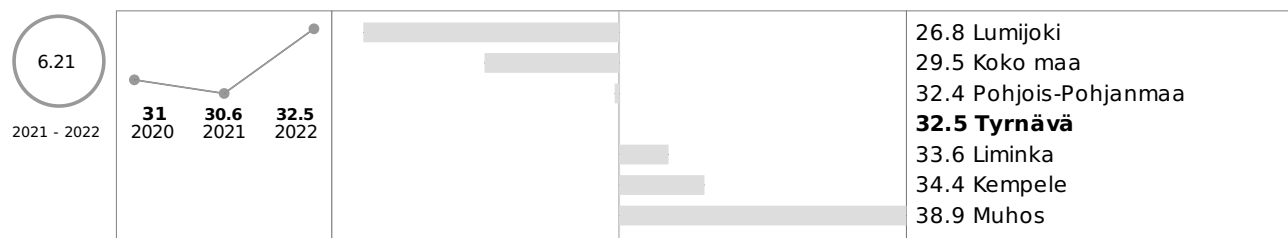
Kiinteistöalan toiminta, % työllisistä

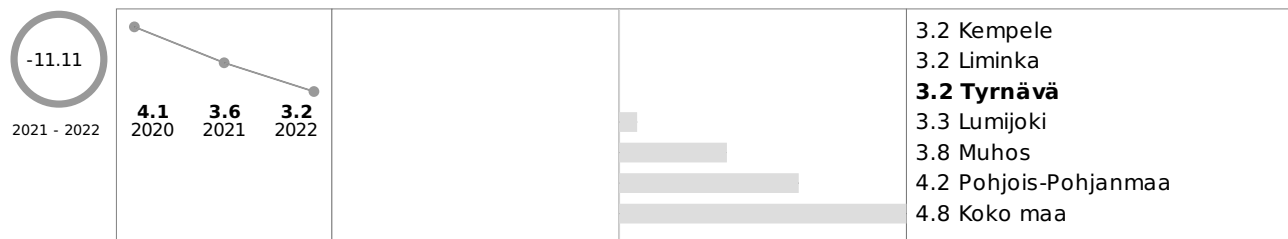
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, % työllisistä

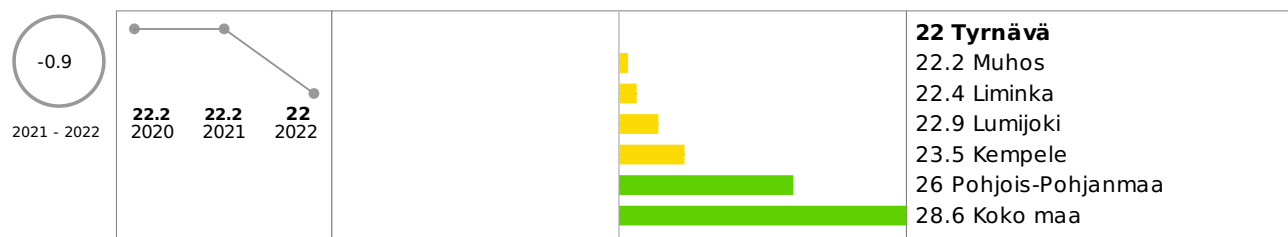
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus, Koulutus, Terveys- ja sosiaalipalvelut, % työllisistä

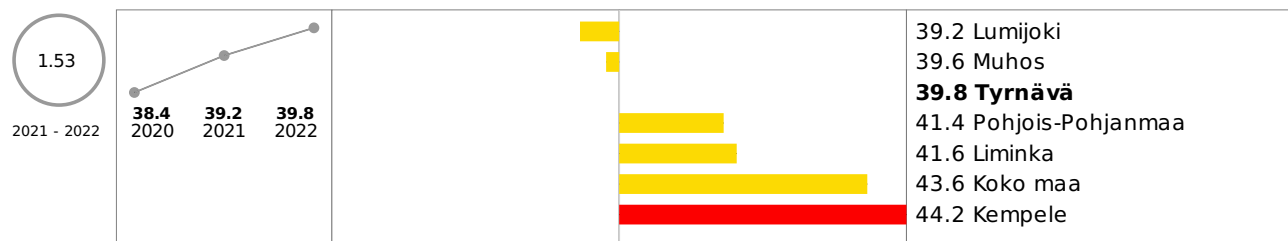
Muu palvelutoiminta, % työllisistä

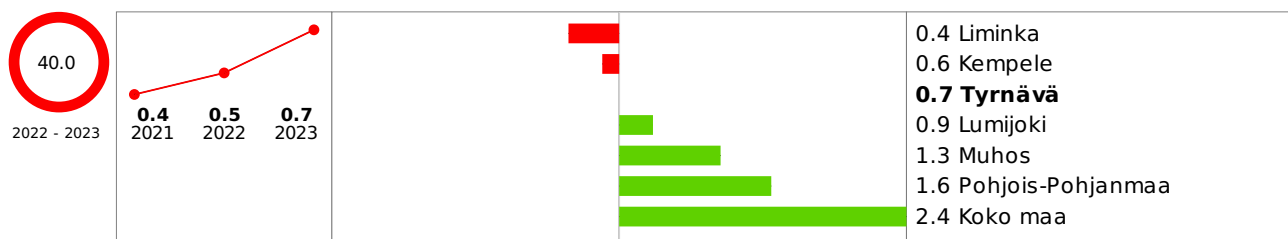
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

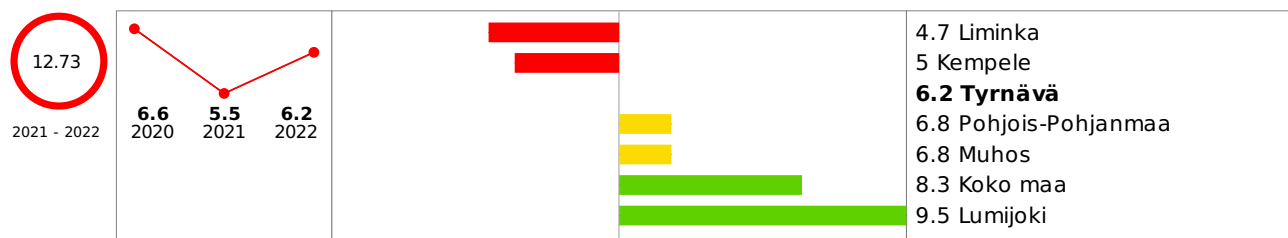
Työlliset, % väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

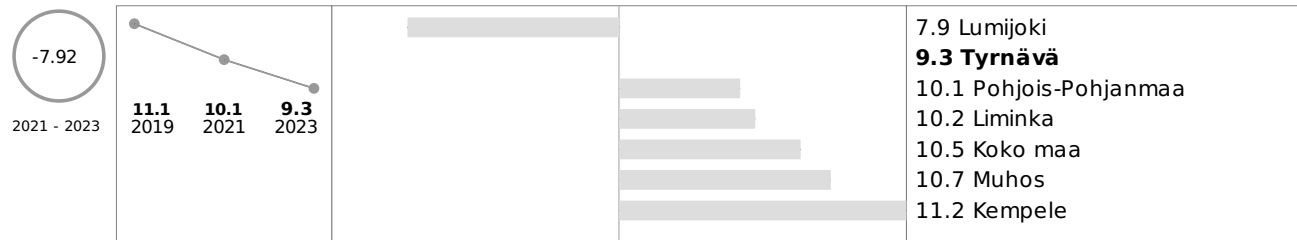
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

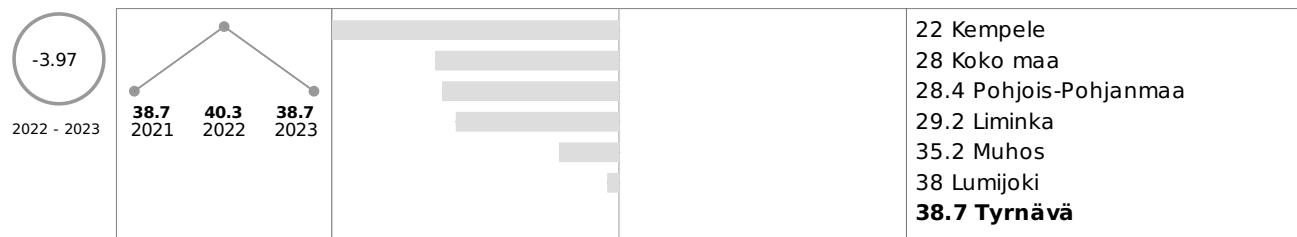

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

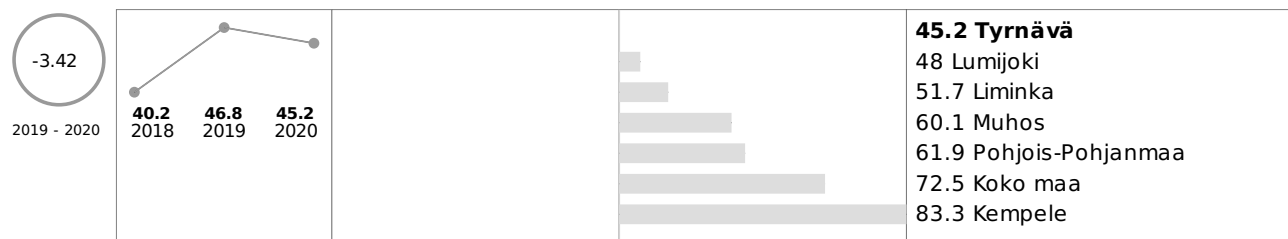
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Palvelut

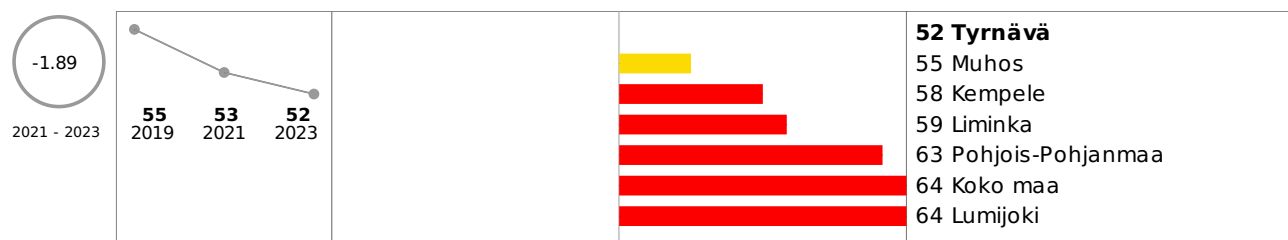
Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

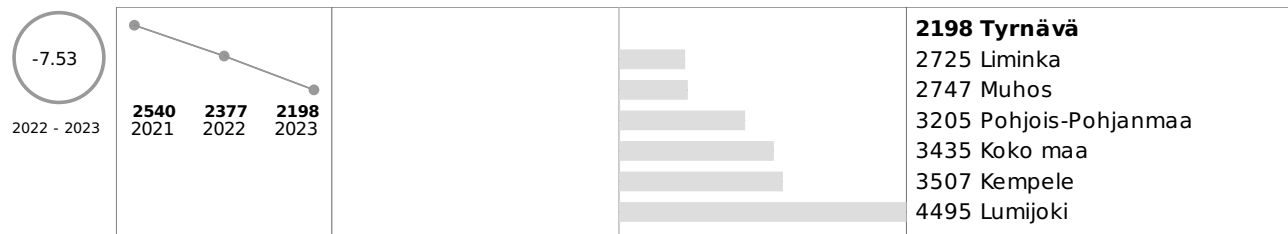
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

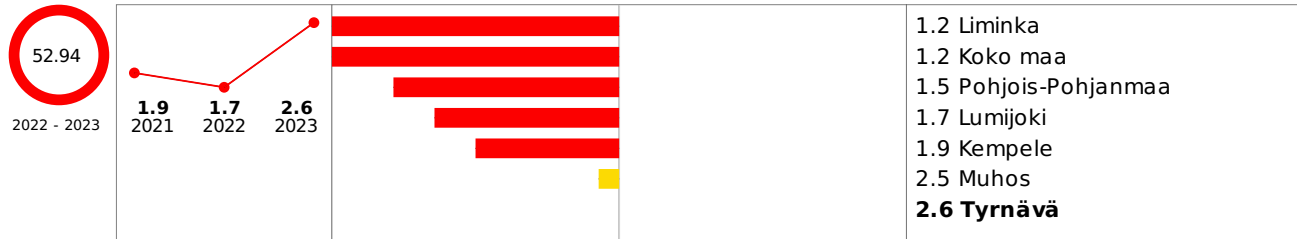
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

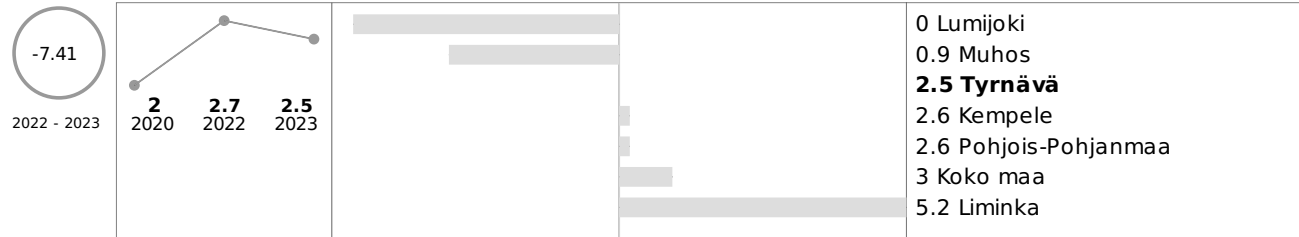

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

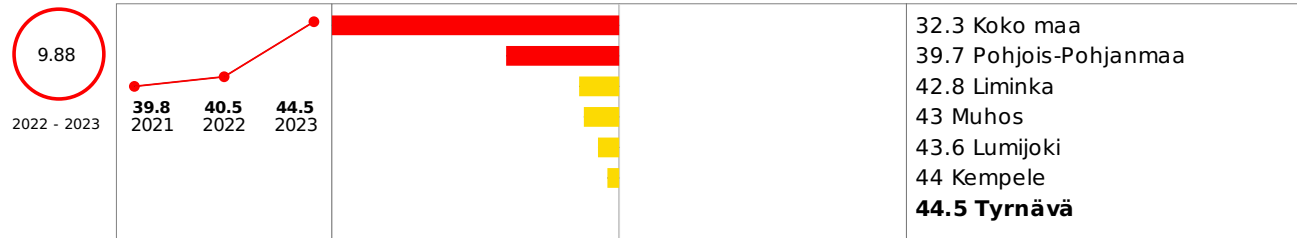

TYÖIKÄISET

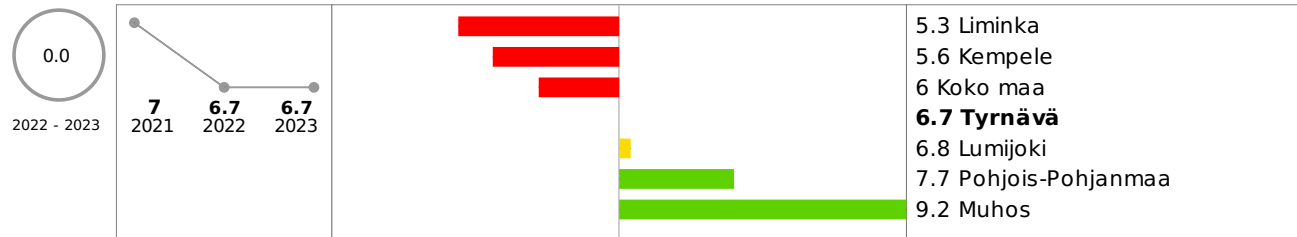
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

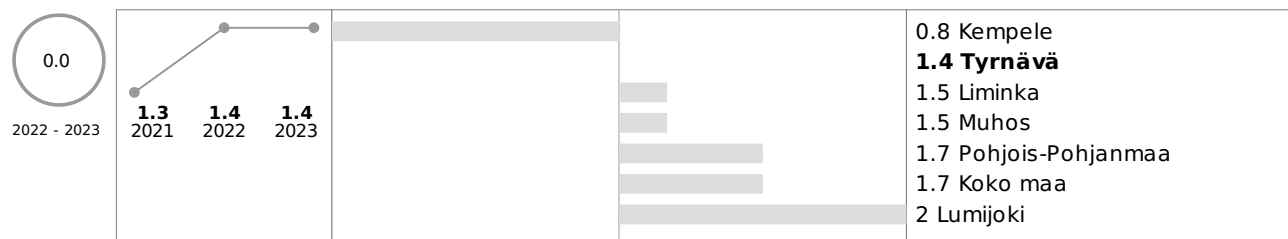

IKÄIHMISET

Hyvinvointi

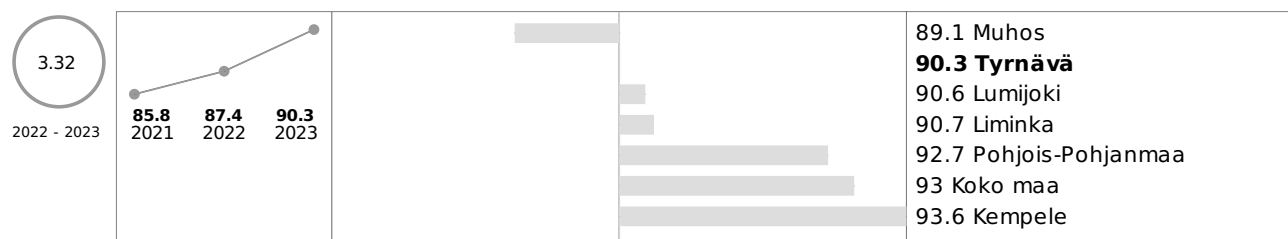
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

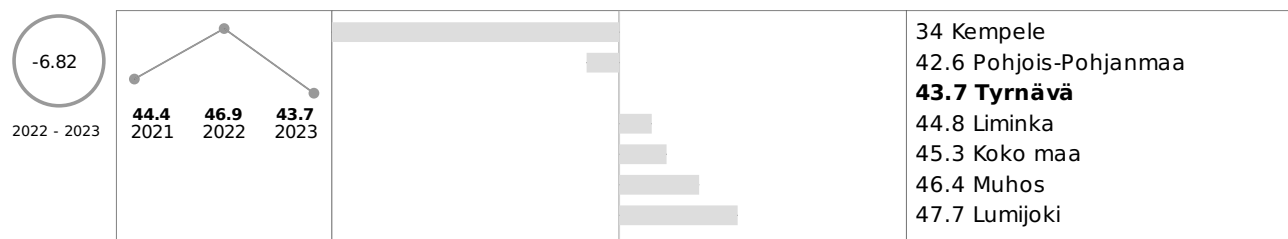

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

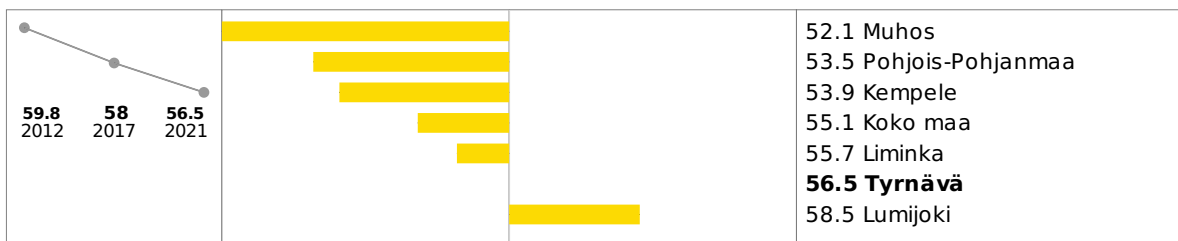
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Hyvinvointi

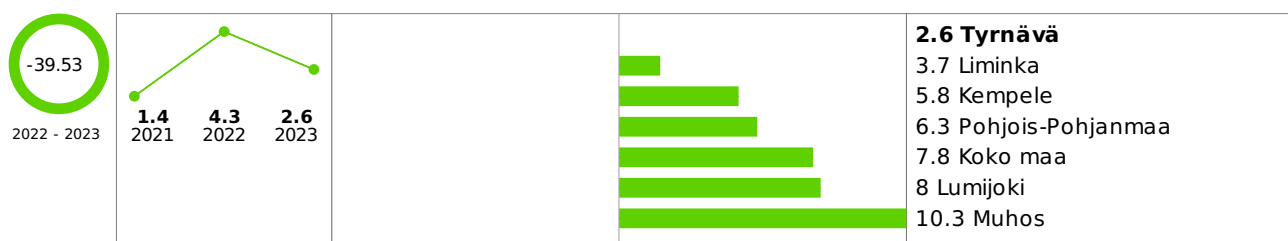
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

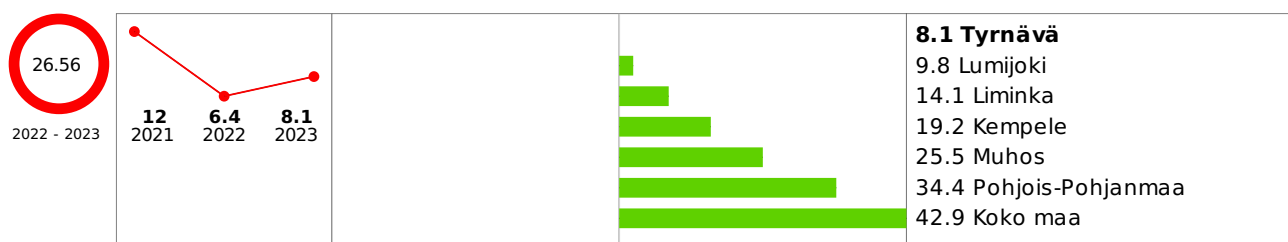

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Vuoden 2023 hyvinvointikertomuksessa hyvinvointisuunnitelman 2024 painopisteiksi ja tavoitteiksi asetettiin:

- Lasten ja huoltajien mielen hyvinvointi ja arjen hallinta vahvistuu.
- Yksinäisyyden, syrjäytymisen, koulu-uupumuksen ja kiusaamisen ennaltaehkäisy yhteisöllisyyttä lisäämällä ja ainutlaatuisella nuorisotyöllä.
- Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla. Mahdollistetaan olemassa olevien yritystonttien kehittäminen sekä kaavoitetaan uusia elinkeinotontteja hyviin sijainteihin.
- Toimiva julkinen liikenne. Yhteistyö palveluntuottajien ja kuntien välillä.
- Liikkuva kunta - ohjelma liikuttaa kuntalaisia mahdollisimman paljon ja monipuolisesti ja ohjaa kuntalaisia myös liikkumaan itsenäisesti.
- Harrastusmahdollisuuksien kehittäminen.
- Kuntalaisten kannustaminen tekemään ennaltaehkäiseviä arjen valintoja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Tyrnävän liikunta- ja ulkoiluapaikkojen ja reitistöjen tunnetuksi tekeminen.
- Työllistymistä edistävien palvelumallien tehostaminen.
- Kunnan sähköiset kanavat osana aktiivista vuoropuhelua kuntalaisten kanssa.
- Lähiruoan tunnettavuuden ja käytön lisääminen niin kunnan ruokapalveluiden, matkailun toimijoiden kuin kuluttajienkin osalta.

HYTE-työryhmä valitsi vuoden 2024 toimenpide-ehdotuksiksi:

- Lasten ja huoltajien mielen hyvinvointi ja arjen hallinta vahvistuu yhteistyössä työllisyyspalveluiden, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden, varhaiskasvatuspalveluiden, koulujen, seurakunnan ja lakeuden matalan kynnyksen palvelupisteen avulla. Pyritään tarjoamaan helposti saavutettavia harrastusmahdollisuuksia, palveluita, tapahtumia, palveluohjausta, neuvontaa ja tietoa kuntalaisille.
- Yksinäisyyttä, syrjäytymistä, koulu-uupumusta ja kiusaamista ennaltaehkäistään yhteistyössä koulujen, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden, varhaiskasvatuspalveluiden, seurakunnan, etsivä nuorisotyön, lakeuden matalan kynnyksen palvelupisteen ja Pohteen terveyspalvelujen avulla. Pyritään tarjoamaan helposti saavutettavia ja yhteisöllisiä harrastusmahdollisuuksia, kohtaamispaikkoja, palveluita, tapahtumia, palveluohjausta, neuvontaa ja tietoa kuntalaisille.
- Asemakaava-alueiden yritystontit Tyrnävällä ovat monipuolisia ja taajama-alueilla sekä yritystoiminnan alueilla on vapaana olevia kehitettäviä yritystontteja. Yritystonttien julkista näkyvyyttä on parannettu tonttivarauspalvelun uudistuksen yhteydessä, ja tonttien näkyvyyttä kehitetään edelleen jatkuvasti. Toiminnalle sopivaa yritystonttia etsivä tai olemassa olevan yritystoiminnan muutoksien mahdollistavaa kehittämistä haluava toimija voi aloittaa keskustelun suoraan kunnan kanssa tai lähestyä tonttitarjonnan mahdollisuuksia Kehitysyhtiön kautta. Teknisen osaston, maankäytön suunnittelun ja tarvittaessa Kehitysyhtiön kanssa yhteistyössä etsimme tapauskohtaisesti tilanteeseen sopivimman ratkaisun.
- Jokainen valmistuva asemakaavamuutos osaltaan huomioi elinkeinotoiminnan harjoittamisen mahdollisuuksia aluekohtaisesti. Asemakaavoja valmistellessa tavoite on mahdollistaa yritystoiminnan tarpeita pitkän ajan tähtäimellä ja kaikilla asemakaava-alueilla on tarjolla tontteja elinkeinotoiminnalle. Tonttitarjonnan riittävyttä ja sen ajanmukaisuutta seurataan osana maankäytön suunnittelua. Kunnanhallitus on tehnyt päätöksen 17.4.2023 § 83 kirkonseudun asemakaavan päivityksestä, minkä käynnistyessä yhtenä keskeisenä tarkasteltavana kokonaisuutena on palvelujen vetovoimaisen sijoittumisen kautta elinkeinotoiminnan harjoittamisen tonttitarjonta ja yritystoiminnan mahdollistavien tonttien sijoittuminen kirkonkylällä.
- Harrastusmahdollisuuksia kehitetään ja tehdään näkyväksi muun muassa Harrastamisen Suomen mallin, koulujen kerhotoiminnan, vapaan sivistystyön, 3. sektorin avulla ja koordinoinnin avulla.
- Elintapaohjausta toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Tyrnävän kunta on mukana myös Vertaistervarit -hankkeessa, jossa osallistujat saavat vertaistukea ja tietoa elintapamuutoksen tekemiseen ja ylläpitämiseen. Elintapa-ohjausta toteutetaan päiväkotien ja koulujen arjessa. 51/54
- Tekninen osasto tekee yhteistyötä sivistys- ja hyvinvointiosaston liikuntatoimen kanssa liikunta- ja ulkoilupaikkojen sekä reitistöjen tunnetuksi tekemisessä. Osastot laativat yhdessä kunnan internet-sivuille ja sosiaaliseen mediaan tulevan materiaalin ja luovat julkaisuaikataulun. Tarvittaessa tekninen osasto uusii liikunta- ja ulkoilupaikkojen ja reitistöjen kylttejä.
- Kunta osoittaa vuosittain talousarviossa valtuuston myöntämän määrärahan avustuksiin taloudellisen tilanteensa mukaisesti.
- Työllistymistä sekä nuorten kouluttautumiseen ja työhön kiinnittymistä edistetään monialaisella ja moniammatillisella työllisyyspalvelujen, oppilaitosten, etsivä nuorisotyöntekijän, 3.sektorin, Kelan ja Pohteen terveyspalvelujen yhteistyöllä. Kaikille perusopetuksesta toiselle asteelle siirtyville oppivelvollisille löytyy sopiva jatkokoulutuspaikka.
- Hyvinvointitapahtumat ja sähköiset osallistumisen kanavat mahdollistavat kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisen tekemisen. Kunnan nettisivujen päivitys ja ajantasainen viestintä. Kunnan viestintä tukee toteutettaviksi valittuja HYTE-toimenpiteitä osallistamalla tilaisuuksien markkinointiin, viestintään ja resurssien salliessa myös tilaisuuksien järjestämiseen.
- Kunnan viestintä tukee medianäkyvyyden rakentamista Tyrnävän kunnan HYTE-työhön liittyvälle toiminnalle, asiakokonaisuuksille ja teemoille mm. mediatiedottamisen kautta.
- Lähiruoan näkyvyyttä parannetaan Arctic Food Lab verkostossa, jolloin lähiruoka saadaan kuluttajien tietoisuuteen. Tehdään syvällistä yhteistyötä Oulun Matkailu Oy:n kanssa, jonka avulla tyrnäväläiset matkailuyritykset ja matkailua tukevat yritykset ja toimijat saavat suuremman näkyvyyden niin kotimaan kun kansainvälisessä matkailussa. Lisäksi matkailu- ja niitä tukevien alojen yrityksiä kehitetään yhteisesti ja yritysکوhtaisesti, AFL yrityksiä kehitetään tarpeiden mukaan sekä VisitTyrnävä sivustoa ylläpidetään ja päivitetään.
- Ateriapalveluissa jatketaan hyväksi havaittuja keinoja. Mm. asiakasviestinnällä kerrotaan lähialueelta saatavista elintarvikkeista, joita käytetään ruuanvalmistuksessa. Kuuden viikon kiertävällä listalla on 3 lähiruokapäivää, joita

korostetaan. Erilaisten teemojen ja kampanjapäivien avulla tuodaan tutuksi lähialueen tuottajien elintarvikkeita mm. lähiruokapäivä ja Suomalaisen ruuan päivä syyskuussa ja Vilkas Viikko helmikuussa. Seudullisen elintarvikehankintojen kautta on ateriapalveluissa mahdollista käyttää ja lisätä myös pientuottajien elintarvikkeita määrärahojen sen salliessa.

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen varhaiskasvatuksessa

Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle

- Kunnallista varhaiskasvatusta on järjestetty päiväkodeissa sekä perhepäivähoidossa perheiden toiveiden ja tarpeiden mukaisessa laajuudessa.
- Perheet ovat voineet valita kunnallisen varhaiskasvatuksen sijaan myös yksityisen varhaiskasvatuspalvelun. Tymävän kunnan alueella toteutettua yksityistä päiväkotitoimintaa on tuettu palvelusetelillä ja perhepäivähoitoa yksityishoidontuen lisäksi kuntalisällä.
- Avointa varhaiskasvatus toimintaa on järjestetty Murrin ja kirkonkylän alueella.
- Lasten oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi varhaiskasvatuksessa on tehty monialaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa (mm neuvola, terapeutit, sosiaali- ja terveystyö, kulttuuripalvelut, koulut, seurakunta)
- Kirkkomännikön päiväkodin rakennustyöt edenneet suunnitellusti.
- Kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma tehty kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä.

Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista

- Liikkuva ja lukeva kunta: varhaiskasvatuksen yksiköissä on toteutettu erilaisia lapsille suunnattuja tapahtumia ja tempauksia.

2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen opetuspalveluissa

Mielen hyvinvointi ja arjen hallinta; Ennaltaehkäiseviä arjen valintoja hyvinvoinnin edistämiseksi

Kirkkomännikkö:

- Vanhempainvartit ja vanhempainillat sekä vanhemmille järjestetyt luokka-astekohtaiset tapahtumat vuosikellon mukaan lukuvuoden aikana (matkamessut, kulttuuritapahtuma, oppilastöiden näyttely, joulujuhla, kuutosten päättäjäiset)

Kuulampi:

- Kouluterveydenhoitajan saavutettavuus koululla on ollut hyvä. Terveystarkastukset ja 8. luokkalaisten terveystarkastukseen kuuluva MOVE-mittaus on toteutettu suunnitelmien mukaan.
- 8. luokkalaisten Terveellinen elämä -MOK ja 9. luokkalaisten Työelämä -MOK elämänhallintataitojen vahvistamiseksi.
- Lukuvuoden teema: monilukutaito ja kouluun kiinnittyminen.
- Selkeytettiin toimintaohjeita poissaolojen seurantaan ja rangaistuskäytäntöihin liittyen ja päivitettiin kunnan opiskeluhoitosuunnitelmaa, jossa tarkennettiin poissaoloihin puuttumisen käytäntöjä.
- Koulupoissaolot ovat suurin syy muun muassa opetuksen poikkeuksellisesta järjestämisestä koskevista päätöksissä ja lastensuojeluilmoituksissa, joiden määrä on ollut merkittävässä kasvussa.
- Yhä suurempi joukko oppilaita tarvitsee tukea oppimisen perustaidoissa. Myös suurentuneet luokkakoot ovat lisänneet oppilaiden ohjaustarvetta. Yleisopetuksen ohjaajaresurssi ei ole ollut riittävää. Tämä on lisännyt erityisopetuksen tarvetta.
- Erityisopetuksen resurssien muutokset kuten työntekijöiden vaihtuvuus ovat vaikuttaneet toimivien työtapojen kehittämiseen, mikä heijastuu sekä oppilaiden että henkilökunnan jaksamisen, arjenhallinnan ja oppimisen resursseihin.
- Koululla on lukuvuoden aikana pidetty useita LO-tuokioita, joissa on käyty läpi mm. vastuullista kännykänkäyttöä. Lisäksi on toteutettu "kännykätön päivä" -tempauksia.
- Ehkäisevää päihdetyötä on jatkettu yhteistyössä nuorisotoimen kanssa mm. Kokemusasiantuntijoiden pitämien luentojen muodossa ja osallistamalla eurooppalaiseen koululaistutkimukseen nuorten päihteiden käytöstä.

Yksinäisyyden, syrjäytymisen, koulu-uupumuksen ja kiusaamisen ennaltaehkäisy yhteisöllisyyttä lisäämällä ja

ainutlaatuisella nuorisotyöllä

Kirkkomännikkö:

- Yhteisöllisyys koulun lukuvuositeemana
- Luokkien omat päivät (The day), jolloin luokka toimii yhdessä ilman kirjoja jonkin yhteisen asian tiimoilta
- KIVA-koulu toiminta ja materiaalien käyttö, viidensien luokkien painotus kaveritaitoihin

Kuulampi:

- Yksinäisyyttä, syrjäytymistä ja koulu-uupumusta ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä on jatkettu muun muassa tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnan kautta ja erilaisilla opetusjärjestelyillä.
- Kiusaamisen ennaltaehkäisemistä on jatkettu Kiva-oppitunneilla ja puuttamalla tiukasti esimerkiksi leikkimielisiinkin nujakoiteihin. Kevään 2023 Kiva-kyselyn ja Kouluterveyskyselyn perusteella kiusaaminen on vähentynyt entisestään.
- Kuraattoriresurssiin saatiin helpotusta keväällä, mutta koulupsykologia ei ole.
- Tiivis yhteistyö kunnan eri toimijoiden kanssa esimerkiksi: seurakunta, yrittäjät, Lions Club, 4H ja muut yhteisöt.
- Jokaisen oppilaan huoltajalle on tarjottu mahdollisuutta keskusteluun luokanohjaajan kanssa.
- Vanhempainiltoja on pidetty luokkatasoisin ja erilaisiin teemoihin liittyen. Lisäksi Koti-koulufoorumi on jatkanut toimintaansa.
- Nuorisotoimen säännöllinen läsnäolo koululla ja osallistuminen sekä vanhempainiltoihin että henkilöstön vesoi-iltapäivään.
- Koulu-Saapas toiminta alkoi koululla kevätlukukaudella.
- KV-hankkeet ovat lisänneet monikulttuurisuutta ja kasvattaneet suvaitsevaisuutta sekä rohkaisseet oppilaita kansainväliseen toimintaan ja itsenäistymiseen: Oppilasliikkuvuudet Saksaan ja Espanjaan (Barcelona ja Ibiza) sekä vierailijoiden vastaanottaminen (Tsekki, Espanja, Saksa ja Italia).
- Väkivaltaa ennaltaehkäisevä kokemusasiantuntijan luento ja vastuulliseen liikennekäyttäytymiseen ja elämäntapaan kannustava Tappomopo-esitys.

Liikkuva kunta -ohjelma; Tyrnävän liikunta- ja ulkoilu paikkojen ja reitistöjen tunnetuksi tekeminen

- Kirkkomänniköllä pitkä liikuntavälitunti ja liikuntavälinekioski, 4.luokkalaisten välkkäri-toiminta (vertaisohjaajia)
- Kuulammella välituntiliikunnat, oppilaskunnan järjestämät turnaukset, urheilupäivä syksyllä
- Säästösyistä yläkoulun liikuntaluokat päätettiin lakkauttaa. 8G liikuntaluokka lakkautettiin 1.1.2024 ja 7G liikuntaluokka 1.8.2024 alkaen.
- Monimuotoinen metsä -päivä 8. luokkalaisille ja suunnistukset liikuntatunneilla Markkuulla

Harrastusmahdollisuuksien kehittäminen (koulujen kerhot ja Harrastamisen Suomen -malli)

- Kunnan erilaisista harrastusmahdollisuuksista ja Tuu mukaan! -kerhoista tiedottaminen
- Kirkkomänniköllä on toiminut kuorokerho.
- Kuulammen koulussa kerhoina on järjestetty bändi-, japani-, herkku-, luovan kirjoittamisen- ja Erasmus-kerhoja.
- Yhteistyö liikuntatunneilla kunnan harrastusseurojen kanssa.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kulttuuripalveluissa

- Kunnan kulttuuritapahtumat ovat houkutelleet ihmisiä ja näkyneet mediassa, esim. Taiteiden yö elokuussa
- Kulttuuripalveluissa on pyritty kokeilemaan tapahtumien sekä näyttelyiden ym. yhteydessä avoimin mielin monenlaisia esiintyjä ja eri taiteenlajeja, jotta tarjonta pysyy kiinnostavana ja tuoreena
- Osana kulttuurikasvatussuunnitelmaa on toteutettu ensimmäistä kertaa nelosluokkalaisten kokemukselliset Taidekokoelma-kierrokset, joissa tutustutaan kunnan taidekokoelmaan kunnantalolla ja Myllykirjastossa
- Yhteistyö Oulun taidemuseon kanssa on jatkunut (taidekokoelma ja viime vuonna saatu taidelahjoitus, esineiden kunnan arviointi/konservointi)
- Oulu 2026 yhteistyö; Perunagalleria2026 -hankehakemusta on työstetty eteenpäin, Tyrnävän kehitysytio ja

Tyrnävän kunta osahankkeen toteuttajina

- Kunnan näyttelytilan taidenäyttelytoimintaa on toteutettu laadukkaasti ja järjestelmällisesti, tavoitteena edelleen, että tilan tunnettuus nousee ja tila kiinnostaa laajasti
- Lakeuden alueen kuntien yhteistyötä on jatkettu edelleen: RL-rokki (alle 29-v. nuorille) aloitti Limingassa, järjestetään vuonna 2025 Tyrnävällä; Marrastulet-festivaalit joka kunnassa osana Oulu2026:n Valon Kuukautta; yhteinen veteraanijuhla kiertää vuosittain kunnasta toiseen
- Yhteistyötä on toteutettu Pohjois-Pohjanmaan museon kanssa (kotiseutu- ja museoyhdistyksen toiminta)
- Kesällä 2024 kahden viikon ajan kulttuuritoimella olivat kesäsetelinuoret Kesäsoittajina, vierailivat VaKan, KeVan ja vanhustyön yksiköissä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kirjastopalveluissa

Kuluvana toimikautena kirjasto on edelleen panostanut lasten ja nuorten kirjastotyöhön. Koulujen ja kirjaston välistä yhteistyötä ohjaa opetussuunnitelman liitteenä oleva Tyrnävän lasten ja nuorten kirjastopolku. Kirjasto tarjoaa kouluille kirjavinkkauksia, kirjaston käytön opetustuokioita ja mahdollisuuksien mukaan muuta lukuintoa lisäävää toimintaa. Kirjastopolun toimenpiteitä on kuitenkin jouduttu supistamaan vuoden alussa osana kunnan säästötoimenpiteitä. Mm. Temmeksen ja Murron koulujen oppilaita ei enää tuoda tutustumaan Myllykirjastoon tonttukierroksen ja kirjastosuunnistuksen merkeissä. Tasapuolisuuden nimissä nämä toiminnot on supistettu myös kirkonkylän kouluilta.

Tyrnävän kirjasto on ollut omatoimikirjasto maaliskuusta 2023 alkaen. Asiakkaat voivat asioida kirjastossa asiakaspalveluaikojen ulkopuolella kello 8-21 välillä jokaisena päivänä. Tämä mahdollisuus onkin lisännyt kirjaston lainausmääriä jonkin verran. Lainausmäärä 3-8/2023 oli 22 805 kpl ja 3-8/2024 24 047 kpl.

Kirjastossa oleva piano on asiakkaiden käytettävissä lainattavilla kuulokkeilla 1h kerrallaan. Tätä mahdollisuutta on käytetty vaihtelevasti. Lainattavien liikuntavälineiden lainaamoon tuli talvella 2024 uutuutena lumikengät ja kesällä 2024 toinen SUP-lauta. Näitä välineitä on lainattu ahkerasti.

Kirjaston henkilökunta on toteuttanut syksyllä 2023 ja keväällä 2024 Tyrnävän lasten ja nuorten kulttuuripolun mukaiset satutuokiot kaikille kuntamme varhaiskasvatusryhmille.

Lukeva kunta -ohjelman tiimoilta kokoonnuttiin eri alojen kumppaneiden kanssa kaksi kertaa alkuvuodesta 2024. Keskeisin käsiteltävä asia oli jo perinteeksi Tyrnävällä muodostunut Lukuviikko. Lukuviikolla järjestettiin ohjelmaa niin kirjastossa, kouluilla kuin varhaiskasvatuksen yksiköissäkin.

Kirjaston järjestämissä lukutaitoa ja -intoa vahvistavissa tapahtumissa on käynyt runsaasi eri ikäisiä osallistujia. Mm. seuraavat tapahtumat järjestettiin aikajaksolla 1-8/2024.

- hiihtolomaviikon tapahtumat yhteistyössä kulttuuritoimen ja 4H:n kanssa
- Lukuviikon Lasten lauantai -tapahtumat kirjastolla
- heinäkuun satutuokiot torstai-aamuisin kirjaston lehtisalissa
- satutuokio tallenne Tyrnävän kulttuuritoimen YouTube-kanavalle maaliskuussa
- kevään 2024 ajan Tyrnävän SPR järjesti kirjastolla ristikkokerhoa 1 krt/kk
- kehitysvammaisten kirjastokerhot ovat kokoontuneet Kipinää kirjastosta -hankkeen puitteissa kerran kuussa tammi-huhtikuun aikana
- elokuussa 2024 käynnistyi koko syksyn mittainen Neulepiiri, jota vetää tyrnäväläinen Julia Ojanperä

Heinä-elokuussa kirjaston asiakaspalveluaikoja jouduttiin supistamaan lomista aiheutuneen henkilöstövajeen vuoksi.

Hankkeet

Tyrnävän kunta on ollut mukana Kalajoen kaupungin koordinoimassa Kulttuurineuvontaa kirjastosta -hankkeessa, jossa on luotu matalan kynnyksen neuvontaa kulttuurihyvinvointipalveluiden pariin. Kirjastoon on tulossa syksyn 2024 aikana kulttuuri- ja hyvinvointineuvonnan piste, jonka sisältöä kuntalaiset voivat itse tuottaa ja hyödyntää.

Kipinää kirjastosta - erityisryhmien kirjastopalveluiden kehittäminen -hankkeen kautta kirjaston esteettömyyteen ja saavutettavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Kirjastoon on tehty esteettömyyskartoitus, jonka muutossuosituksiin on jo reagoitu siltä osin kuin se on ollut mahdollista. Kehitysvammaisten kirjastokerho jatkuu vielä tämän syksyn ajan.

Asiaa Lakeudella- Asiantuntijaluentoja lakeuden lapsille -hankeen aikana järjestetään Tyrnävän esikoululaisille ja ekaluokkalaisille tietokirjailijavierailu. Hankkeessa ovat mukana myös Lumijoki, Liminka ja Kempele. Hanketta hallinnoi Limingan kunta ja hankkeen käyttöaika on 1.4.2024-31.12.2025.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen liikuntapalveluissa

Tyrnävän kunnan liikuntatoimen tavoitteena on edistää kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia tarjoamalla monipuolisia liikuntamahdollisuuksia ja kannustaa liikunnalliseen elämäntapaan yhteistyössä niin muiden kunnan osastojen, kuin Tyrnävällä toimivien yhdistysten ja yritysten sekä muiden paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Vuosina 2023 ja 2024 liikuntatoimi on ollut mukana järjestämässä erilaisia hyvinvointitapahtumia sekä liikuntakerhoja ja -kilpailuja yhteistyössä eri tahojen kanssa. Liikuntatoimi oli mukana järjestämässä toimintaa vuonna 2023 mm. Tyrnävän Taiteiden yössä, Perunamarkkinoiden Potato Power-kilpailuissa ja Marrastulet-festivaaliviikolla. Alla tapahtumia ja toimintoja ajalta 1.1.-3.8.2024, joita liikuntatoimi oli järjestämässä:

- Hyvinvointitapaamisten (4 kpl) järjestäminen yhteistyössä Psoriasisliitto ry:n Vertaistervarit-hankkeen kanssa 20.2-26.3.2024.
- Ikiliikkuja-viikko 11.-15.3.:
  - Yleisöwebinaari auditoriossa 14.3.: Lisää voimaa vuosiin
- Hippohiihdot yhteistyössä Tyrnävän osuuspankin, Tyrnävän 4H-yhdistyksen ja Lions Club Tyrnävän kanssa.
- Ravinnosta vireyttä ja hyvinvointia ikääntyneelle liikkujalle -webinaarin etäkatsomo auditoriossa 9.4.2024
- Kuljetus Ainot ja Reinot liikkeelle -tapahtumaan yhteistyössä Vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa
- Hyvinvointiviikko (6.-12.5.2024)
  - Maksuttomat InBody-kehonkoostumusmittaukset kuntalaisille
  - Pyöräilyhaaste 6.-12.5.
  - Unelmien liikuntapäivä 10.5.
  - Roustinrannan ulkokuntoilupuiston avajaiset
- Tutustumiskäyntejä Roustinrannan ulkoliikuntapuistoon Rantaroustin koulun oppilaiden kanssa toukokuussa
- Tyrnävän kunnan lasten uimakoulu 3.-7.6.2024
- Palkin frisbeegolfradan avajaiset 19.6.2024
- Porrashuiput ikääntyneille touko-, heinä- ja elokuussa
- Kesällä jousiammuntakurssit lapsille yhteistyössä 4H:n kanssa Temmeksellä ja Kirkonkylällä
- Naperoliikkari perheille heinäkuussa Kuulammen liikuntahallissa (3 kertaa)

Liikuntapalveluilla pyritään tukemaan kaikkien kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, osallistamalla liikunnallisten tapahtumien järjestämiseen, nostamalla esiin valtakunnallisia liikunnallisia teemaviikkoja, tukemalla paikallisten yhdistysten toimintaa ja jakamalla tietoa liikunnan terveyshyödyistä. Liikuntatoimen viestinnän pääkanavina ovat kunnan verkkosivut, sosiaalisen median kanavat ja kuntatiedote. Tyrnävän kunnan sosiaalisessa mediassa on pyritty nostamaan esille liikunta- ja hyvinvointitapahtumien lisäksi kunnan liikunta- ja ulkoilupaiikkoja. Myös Tyrnävän kunnan verkkosivujen liikuntapaikkasivut uudistettiin vuonna 2023 helpommin luettavaan muotoon.

Tyrnävän liikuntatarjonta 3.8.2023-2.8.2024

Tyrnävän kunnan liikuntatarjotin, vuorot ja liikuntapaikat löytyvät Tyrnävän kunnan verkkosivuilta:

<https://www.tyrnava.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/liikuntapalvelut.html>.

Lapsille järjestettiin kesällä 2024 viiden päivän ajan uimakoulua Kempeleen virkistysuimala Zimmarissa.

Liikuntapalveluiden kaksi kesätyöntekijää olivat liikuntakoordinaattorin mukana uimakoulussa apuvalvojina. Lisäksi he ohjasivat viikon ajan lasten liikuntakerhoja. Syys- ja kevätkaudella on järjestetty tanssikurssit 10-13-vuotiaille sekä vanhempi-taaperoryhmälle. Lasten ja nuorten liikkumista on tuettu myös liikuntatilojen edullisilla vuokrilla tilaohjelman mukaisesti. Yksityishenkilöiden salivuorot tarjotaan puoleen hintaan, mikäli yli puolet vuorolle osallistujista oli alle 18-vuotiaita tyrnäväläisiä. Myös alle 18-vuotiaiden kuntosalin kausikortit tarjotaan puoleen hintaan. Tyrnäväläisten yhdistysten alle 18-vuotiaille suunnattuun toimintaan liikuntatilat ovat maksuttomassa käytössä.

Liikkuva kunta -ohjelma on keskeisessä roolissa kunnan liikunnallisten tavoitteiden saavuttamisessa. Liikkuvat-ohjelman puitteissa on tarjottu työikäisille tyrnäväläisille maksuttomia Liikkuva aikuinen -vuoroja liikuntatiloihin. Vuoroja on ollut vuosina 2023 ja 2024 tarjolla viikoittain kahdeksan, joiden lajeina ovat olleet lentopallo, salibandy, palloilu ja tanssi. Tanssi lisättiin tarjontaan uutena lajina kuntalaisten toiveesta.

Yli 65-vuotiaille ja eläkeläisille järjestetään maksuttomia liikuntaryhmiä. Ohjatut seniorijumppat ja ikääntyneiden kuntosaliryhmät on järjestetty viikoittain sekä Kirkonkylällä että Temmeksellä. Lisäksi eläkeläisille ja yli 65-vuotiaille kuntosalin käyttö on maksutonta.

Tyrnävällä toimivat urheiluseurat järjestivät runsaasti harjoituksia ja kunnan avustamina ne liikuttivat harjoituksissaan 12 153 lasta ja nuorta vuonna 2023. Yhdistyksille jaettavia liikuntatoimen avustuksia oli jaettavana vuodelle 2023 yhteensä 18 000 €, josta perusavustuksen osuus oli 10 000 € ja kohdeavustuksen osuus 8 000 €.

Tyrnävän kunnan sisäliikuntatilojen käyttöasteet ajalta 1.1.-30.8.2024 on esitetty taulukossa.

	Kuulampi	RR	Peilisali	KM	Murto	Temmes	Toukovakka	Tilojen ka
1.1.-30.8.2024	38,9 %	51,2 %	5,1 %	32,9 %	29,7 %	23,8 %	5,7 %	23,4 %
Yhdistetty ka	45,0 %		19,4 %					

Taulukko. Tyrnävän liikuntahallien (Kuulampi ja Rantarousti) ja -salien (peilisali, Kirkkomännikkö, Murto, Temmes, Toukovakka) käyttöasteet vuodelta ajalta 1.1.-30.8.2024. RR=Rantarousti, peilisali = Kuulammen peilisali.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen perusnuorisotyössä

Perusnuorisotyössä kohdattiin suurin osa perusnuorisotyön piirissä olevista kuntalaisista. Nuorisotyötä toteutettiin nuorisotilatoiminnan, koulussa tehtävää nuorisotyötä lautapelien ja kahvittelujen merkeissä, erilaisten tapahtumien, aktiviteettien, retkien, jalkautuvan nuorisotyön sekä digitaalisen nuorisotyön keinoin. Nuorisotilatoimintaa toteutettiin kolmessa taajamassa – Kirkonkylällä, Murrossa ja Temmeksellä. Nuorten kohtaamiset raportoimme kuntaliiton ylläpitämän nuorisotyön sovelluksen Nuodoon. Kohtaamisia viime vuosiin verraten on huomattavan paljon enemmän, ja niitä on lisännyt nuorisotoimen säännölliset viikkotoiminnat kouluilla sekä tiivistynyt yhteistyö koulujen kanssa. Nuorten kohtaamisia ajalla 3.8.2024.-2.8.2024 on tullut 6580. Uuden koulunuorisotyöhankkeen voimin nuorisotoimi kohdentaa resurssia myös alakoululle. Alakoululle järjestettävää toimintaa kehitetään koululta tulevien tarpeiden mukaisesti.

Nuorisotyön merkitys kouluilla on havaittu ja siihen on panostettu. Tiivis yhteistyö sekä alakoulun- että yläkoulun kanssa mahdollistaa laadukasta nuorisotyötä Tyrnävällä. Koululle tehty nuorisotyö näkyy myös siinä, että nuorisotilatoiminnan kävijämäärät ovat kasvaneet räjähdysmäisesti etenkin 3.-6.-luokkalaisten osalta. Myös 7.lk-17-vuotiaiden nuorisotilatoimintaan on saatu paljon uusia nuoria.

Tällä hetkellä nuorisotoimella on vastaavan nuoriso-ohjaajan lisäksi kaksi vakituista nuoriso-ohjaajaa.

Hankkeet

Elokuussa 2023 aloitimme Mahdollisuuksia mukanaoloon mukuloille! -Läsnä olevaa nuorisotyötä tyrnäväläisessä kouluympäristössä nimisen hankkeen. Hankkeen tavoitteena oli pyrkiä lisäämään yhteisöllisyyttä, vähentämään yksinäisyyden kokemuksia sekä lisäämään osallisuutta. Hankkeessa oli työntekijä kesäkuun loppuun 2024 saakka. Hankkeen tavoitteet saavutettiin ja tiiviin tiimityöskentelyn avulla kohtaamiset kouluilla moninkertaistuivat sekä etäkohtaamiset lisääntyivät.

Nuorisotoimi sai aluehallintovirastolta myönteisen avustuspäätöksen hakemastaan koulunuorisotyöhankkeesta. Hanke Kohtaamisia koulupäiviin – nuorisotyötä nivelvaiheeseen starttasi käyntiin elokuussa. Hankkeen tavoitteena on kehittää koulunuorisotyötä alakoulun 3.-6.-luokkalaisten parissa ja vakiinnuttaa se luontevaksi osaksi kouluarkea. Hanketyöntekijällä on päävastuu ideoida ja suunnitella alakoululla tehtävää nuorisotyötä yhteistyössä koulun henkilökunnan sekä liikuntakoordinaattorin kanssa ja lapsia osallistamalla. Tavoitteena on juurruttaa toiminta osaksi nuorisotoimen palveluita myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Tyrnävän kunnan nuorisovaltuusto

Tyrnävän nuorisovaltuuston toimintakausi 2021–2023 päättyi lokakuussa 2023. Uudelle toimintakaudelle asettui ehdolle yhteensä 25 nuorta. Nuorisotoimi järjesti yhdessä Kuulammen koulun kanssa yhteistyössä nuorisovaalit ja vaalien 14 eniten ääniä saanutta pääsi jäseneksi nuorisovaltuustoon. Äänioikeus oli kaikilla tyrnäväläisillä 13-20-vuotiailla nuorilla. Nuorisovaalien kokonaisäänestysprosentiksi tuli 30,5 %.

3. Tukea virastoasioissa

Vuoden 2024 aikana 100% Tyrnävän etsivän nuorisotyön asiakastyytyväisyys kyselyyn vastanneista nuorista suosittelisi etsivää nuorisotyötä muille. Kysyttäessä asiakkaita vastaamaan omin sanoin siihen, miten he ovat hyötynet etsivästä nuorisotyöstä, tuli esimerkiksi seuraavanlaisia vastauksia:

”Kela asiat onnistuu näppärästi nykyään, eikä stressaa, kehtaan pyytää apua hyvissä ajoin”

”Olen saanut mukavaa yhteistä aikaa sekä mukavaa juttuseuraa. Olen kehittynyt ihmissuhteiden ylläpitämisessä varsin hyvin”

”Olen kehittynyt sosiaalisten taitojen kanssa aika paljon. Keskustelutaidot ovat paremmat”

”Kouluun hakuprosessi on hoitunut paljon helpommin ja huoletta, ei ole itse tarvinnut stressata asiasta”

Oppivelvollisuuslakiuudistuksen myötä oppilaitosyhteistyötä on alettu tekemään etsivässä nuorisotyössä yhä enemmän ennakoivalla ennaltaehkäisevällä otteella. Oppilaitoksissa toimivia tahoja tiedotetaan Tyrnävän etsivästä nuorisotyöstä ja tarjotaan mahdollisuutta oppilaitoksille ja opiskelijoille olla matalalla kynnyksellä yhteydessä, jotta opiskelijoilla olisi saatavilla paremmin varhaista tukea ja apua opintoihinsa. Ennakoivassa etsivässä nuorisotyössä oppilaitosyhteistyön yhteydenotot kohdennetaan suoraan oppilaitoksiin, joissa tiedetään paikkakuntalaisia nuoria aloittaneen opiskelemaan. Syksyisin kun opinnot ovat jo ehditty polkaistu hyvin käyntiin, etsivä laittaa sähköpostit menemään oppilaitoksiin, joissa paikkakunnan nuoret ovat aloittaneet syksyllä toisen asteen opintojaan.

Yksilöohjauksen lisäksi etsivässä nuorisotyössä on myös ryhmämuotoista toimintaa kohdeikäryhmään kuuluville nuorille. Viikoittain on järjestetty Koivulakahvit Koivulassa, joka on ollut matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jossa vertaistuen lisäksi nuori saa halutessaan tukea ja ohjausta omaan tilanteeseensa. Lisäksi yhteistyössä nuorisotoimen kanssa kokeiltiin uutena ryhmätoiminta kuluneen vuoden aikana nuorten aikuisten nuokkaria, johon ei kuitenkaan saatu kävijöitä. Uutena toimintana oli myös koulunuorisotyöntekijän kanssa yläkoululla matalan kynnyksen kohtaaminen viikoittain yläkoululaisille. Uudenlaista teemamuotoista ryhmätoimintaa on myös kokeiltu yksittäisiä kertoja kulttuuriohjaaja Tiitun kanssa, joka on käynyt ohjaamassa etsivän asiakkaille kulttuuriin ja taiteeseen liittyvää toimintaa, toiminnassa on käynyt joitakin nuoria.

Rantalakeus kuntien kanssa aloitettiin yhteistyössä Kolokusta Vilikkuun niminen kuukausittainen ryhmätoiminta, jonka toimintapaikka vaihtuu osallistuvien kuntien välillä (Tyrnävä, Liminka, Lumijoki, Kempele). Asiakkaat ovat etsivän kyydissä päässeet osallistumaan toimintaan ja sen ajatuksena on tehdä osaltaan asiakkaille tutuksi myös naapurikuntien etsiviä sekä toimintaympäristöä senkin vuoksi, että Rantalakeus alueella muuttaa paljon nuoria paikkakunnalta toiselle opiskeluiden ym perässä, joten kyseinen toiminta voi omalta osaltaan madaltaa nuorelle etsivän nuorisotyön asiakkuuden jatkamista uuden paikkakunnan etsivän kanssa.

Rantalakeus alueelle saatiin uusi Lakeuden Sillat hanke, joka on Kempeleen, Limingan ja Tyrnävän alueen yhteishanke, jonka tavoitteena on lisätä asiakkaiden työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista. Hanketyöntekijä on paikkakunnan palvelupisteellä aina maanantaisin. Etsivän asiakkaat ovat hyötynet myös työskentelystä hanketyöntekijän kanssa, jolla on erityisesti työllistymiseen ja koulutukseen liittyvää tietotaitoa. Etsivä nuorisotyöntekijä on ollut tavattavissa noin 1-2 krt kuukaudessa hankkeen palvelupisteen aukioloaikojen puitteissa paikkakunnan palvelupisteellä walk in talk- tyyppisesti ilman ajanvarausta.

Suunnitelmia vuodelle 2025: Jatketaan olemassa olevia toimintoja, yksilöohjauksia ja verkostoyhteistyötä. Sen lisäksi kehitetään ja suunnitellaan uudenlaista yhteistä ryhmämuotoista toimintaa esimerkiksi perusnuorisotyön kanssa sekä mahdollisesti jatkaa Kuulammen koululla tehtävää matalan kynnyksen kohtaamista työparina nuorisotyöntekijä. Uudenlaiset yhteiset ryhmätoiminnot Rantalakeus alueen etsivien kanssa asiakkaille esimerkiksi kulttuurin ja liikunnan teemoilla. Yhteinen Nuotta valmennus tulossa Rantalakeus alueen etsivien asiakkaille. Tavoitteena kehittää teemamuotoista ryhmätoimintaa esimerkiksi kulttuuriohjaajan kanssa.

Uudenlaista kurssimuotoista toimintaa on ollut suunnitteilla myös Marttojen ja nuorten aikuisten kuntouttavan työtoiminnan kanssa yhteistyössä. Tarkoituksena olisi, että Martat tulisivat vetämään ensi vuonna (2025) ARKI SUJUVAKSI- kurssin yhteisesti etsivän ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille, kurssin sisältö on 4 tapaamiskertaa, jotka rakentuvat arjen taitojen ylläpitämiseen: ruoka, ravinto, pyykkäys, talousasiat.

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen teknisissä palveluissa

Puistot ja yleiset alueet

- Viheralueita on hoidettu hoitoluokkien mukaisesti varmistaen kuntalaisilla viihtyisät viheralueet. Kylän ilmeeseen on tuonut vaihtelua kesäkukkaistutukset.
- Tapulipuiston siltarakenteet korjattiin vuoden 2024 aikana. Tapulipuiston peruskorjaus on valmis
- Kunta osallistui itsenäisesti alkukesästä Miljoona roskapussia kampanjaan. Tämän avulla saatiin koko kylää siistimmäksi. Kunta vei roska-astioita kyläkeskuksen torille, Murtoon, Temmekselle ja Markkuulle.
- Hirvelän alueelle olevan omenapuiston toinen puoli istutettiin kesän aikana. Puistoon istutettiin omenapuiden lisäksi purppuratuomea ja kuusia.
- Maisemanhoitotoimenpiteitä on suoritettu mm. Murrossa ja Kotimetsässä. Hoitotoimenpiteinä ovat toimineet näkymäalueiden raivaukset ja huonokuntoisten puiden kaato.
- Murron Peuraniemen leikkipaikka jälleenrakennettiin lähelle entistä sijaintia. Leikkipaikan luonnollinen ja metsäinen tunnelma säilytetään.
- Kunnantalon aukion viihtyisyyttä lisättiin kukkaistutuksen ja penkein.
- Hirvelän alueelle asennettiin katuvalaistus.

Liikuntapaikat

- Liikuntapaikkoja on aloitettu inventoimaan osana laajempaa liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelmaa.
- Kirkonkylän ja Temmeksen kuntosalien välineistön päivitys on alkanut ja Temmeksen kuntosalilla suoritetaan lisäksi pintojen kunnostusta.
- Palkin frisbeegolf-radon avajaisia vietettiin loppukesästä. Rata oli myös talvikäytössä talkoolaisten toimesta.

Kirkkomännikön koulun tontille valmistuu tammikuussa 2025 uudisrakennus varhaiskasvatuksen, opetus- ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tarpeisiin. Tavoitteena muunneltava, energiatehokas, terveellinen ja turvallinen rakennus.

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen ruokapalveluissa

Terveellisten elintapojen edistäminen

Kouluissa ja päiväkodeissa tarjotaan lounaalla joka päivä lautasmallin mukainen ateria. Salaattipöydän tarjonnassa otetaan huomioon satokauden kasvikset, juurekset ja hedelmät. Koulujen 3lk:n, 5lk:n, 8lk:n ja lukion 2. vuosikurssin oppilailta on kerätty palautetta kouluruokailusta ja kouluruokaan liittyen. Saatuja palautteita on käytetty koulu- ja päiväkotiruoan ja ruokailun kehittämisen tukena. Erialaisten teemojen ja kampanjapäivien avulla tuodaan tutuksi lähialueen tuottajien elintarvikkeita mm. lähiruokapäivä on kaksi kertaa kuuden viikon ruokalistalla, Suomalaisen ruuan päivä syyskuussa ja Vilkas Viikko helmikuussa. Asiakasviestinnällä tiedotetaan ruuan alkuperästä ja kotimaisuudesta. Vuonna 2023 Ateriapalveluiden elintarvikkeiden kotimaisuusaste oli 84 %. Lähiruoan käyttöasteen mittaamiseen ei ole mahdollisuutta, mutta mm. juurekset, kasvikset ja leipomotuotteet tulevat Pohjois-Pohjaamaalta ja niitä on tarjolla päivittäin.

Ateriapalveluiden henkilöstö yllä pitää ammattitaitoa erilaisten koulutusten kautta. Ateriapalvelut, sihy ja vaka hakivat mukaan Tervettä kasvua - ruokahankkeeseen. Valitettavasti hankkeesta luovuttiin resurssipulan vuoksi. Osastojen kesken jatketaan yhteistyötä esimerkiksi yläkoulun osalta ruokalapalaverissa ja päiväkotien kanssa yhteistyöpalavereiden muodossa.

5. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hallinto- ja kehittämisosastolla

Elinkeinojen kehittämisen ja viestinnän palvelualue on osallistunut aktiivisesti vuosikellon mukaisten tapahtumien suunnitteluun, viestintään ja järjestämiseen. Lisäksi elinkeinojen kehittämisen ja viestinnän palvelualue on mukana Oulu2026-kulttuuripääkaupunkihankkeeseen sekä matkailun edistämiseen liittyvissä hankkeissa ja toimenpiteissä.

Viestinnässä kuntalaisia tavoitetaan monikanavaisesti verkkosivujen, sosiaalisen median sekä perinteisen median kanavilla. Digitaalisten kanavien tavoitavuutta on kehitetty systemaattisesti siten, että tavoitamme laskennallisesti Metan kanavissa nykyisin keskimäärin joka toisen tai joka kolmannen kuntalaisen vuoden jokaisena päivänä. Lisäksi neljä kertaa vuodessa kuntalaisille suorapostitetun, julkisena tiedotteena jaettavan kuntatiedotteen kautta on pyritty entisestään kasvattamaan tärkeiden ajankohtaisten aiheiden tavoitavuutta erityisesti ikäihmisten ja digitaalisia kanavia vähän käyttävien kuntalaisten piirissä. Tarjoamme myös yhdistystoimijoille sekä tärkeille kuntalaisille palveluja tuottaville sidosryhmille (mm. Pohde, Lakeuden EKO, urheiluseurat, kyläyhdistykset) mahdollisuuden ilmoittaa

yleishyödyllisistä asioista maksuttomasti kuntatiedotteessamme ja Tyrnävän kunnan digitaalisissa kanavissa.

Viestintä on syksystä 2021 alkaen systemaattisesti rakentanut medianäkyvyyttä kuntamme lukutaitotyölle ja Kuulammen koululla kehitetylle TAVOITA-mallille siten, että tiedotus- ja mediatyö on kumuloitunut Tyrnävän kunnalle toistuvaksi valtakunnalliseksi medianäkyvyydeksi laadukkaisiin kouluhimme liittyen. Laadukkaat lähipalvelut, kuten vuonna 2024 Pisa 2022 -menestystäkin saaneet koulumme, nähdään kuntamme keskeisinä kilpailuvaltteina veto- ja pitovoimaa kehitettäessä.

Työllisyyspalveluiden toiminta on kuvattu kappaleessa 2.3 Työllisyyskatsaus.

6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen yrityksissä

Tyrnävän Kehitys Oy on Tyrnävän kunnan 100 % omistama elinkeinon kehittämiseen perustettu yritys. Yhtiön tehtävänä on toimia Tyrnävällä toimivien, alkavien ja tänne sijoittuneiden yritysten tukena yritysten kaikissa tilanteissa. Tyrnävän Kehitys Oy:n palvelut ovat maksuttomia.

Tyrnävän Kehitys Oy:n toiminta liittyen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yrityksissä ja itse yrittäjiin on yksi osa yritystoiminnan kehittämistä. Tässä tehtävässä rooli on ensisijaisesti muistuttaa yrittäjää omasta hyvinvoinnista ja miten saada omaa työtä jaettua / vastustettua siten, että itselle jää vapaa-aikaa omalle hyvinvoinnille. Tärkeää on muistuttaa, että töiden vastuuttaminen muille on oltava yrityksen toiminnan kannalta mahdollista ja sellaista, ettei siitä tule taloudellisia haittoja. Huomioitava on siis yrityksen muu henkilökunta ja kuinka vastuuta voi esim. heille jakaa. Myös tehtävät, jotka eivät ole yrityksen ydintoimintaa on mietittävä, että onko niitä mahdollisuus hankkia ostopalveluina, kuten tilitoimisto, siivous jne. Keskusteluissa nostetaan esille myös henkilöstön hyvinvointi ja mielekäs työ. Näillä yrittäjä varmistaa henkilöstön pysyvyyden, viihtyisyyden ja tuloksen teon.

Tyrnävän Kehitys Oy tekee yhteistyötä Yrittäjäjärjestön kanssa. On järjestetty tapahtumia, joissa yrittäjät tapaavat toisiaan, tapaamisia tietyillä teemoilla yrittäjyyden kehittämisessä. Tapahtumat eivät ole kohdistettu hyvinvointiin, mutta tapaamiset eri teemoilla ovat hetkiä, jolloin etenkin yksinyrittäjät pääsevät irtautumaan omasta kuplastaan. Näitä tapaamisia järjestetään jatkossakin.

Ehkä merkittävin tapaaminen oli Joulupuu 12/2023, jolloin paikalla oli lähes 20 yrittäjää. Kun tapaamisella ei ole selvää agenda on kynnys osallistumiselle matala. Joulupuu järjestetään myös 12/2024.

Tyrnävän Kehitys Oy tulee jatkossakin järjestämään yksin ja kumppaneiden kanssa tilaisuuksia yrittäjille. Aiheet tulevat vaihtumaan kysynnän mukaan. Myös hyvinvointi tulee niissä esille.

Yrityksissä tapahtuvan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ei ole tehty erillistä suunnitelmaa vaan se on osa yritysten kehittämisessä kuten on kannattava kasvu.

Tyrnävän Kehitys Oy:n huolehtii oman henkilöstön hyvinvoinnista eri keinoin. Tehtävää voi mahdollisuuksien mukaan hoitaa etätöinä kuitenkin niin, että siitä ei ole haittaa yhtiön toiminnassa. Henkilöstössä panostetaan liikuntaa ja omaan hyvinvointiin. Tällä taataan se, että fyysinen hyvinvointi on kunnossa ja se tukee henkistä hyvinvointia tehtävän hoitamiseksi.

7. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen yhdistyksissä

Yhdistyksillä on merkittävä rooli kunnan elinvoiman ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjinä. Yhdistykset järjestävät kuntalaisille mm. kerho- ja vertaistoimintaa, liikuntapalveluja, kulttuuritoimintaa, tapahtumia ja tilaisuuksia ja tukevat näin kunnan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Kunnassa toimii myös elinkeinoelämän, alkutuotannon ja yleisen turvallisuuden edistämiseen keskittyviä yhdistyksiä, esim. Tyrnävän yrittäjät, maatalouteen liittyvät yhdistykset sekä Vapepa ja SPR. Yhdistyksillä ja kunnalla on sama päämäärä: kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen ja ennaltaehkäisevien toimintojen tuottaminen. Yhteiseen päämäärään pääsemiseksi kunta haluaa tukea yhdistystoimintaa tunnustamalla yhdistysten merkityksen kunnalle, tarjoamalla maksuttomia tiloja yhdistysten käyttöön, maksamalla järjestöavustuksia, tukemalla yhdistysten toimintaa nimetyn järjestöyhdyshenkilön avulla, ottamalla yhdistykset mukaan kunnan toimintojen suunnitteluun, viestimällä yhdistysten toiminnasta kuntalaisille sekä kutsumalla yhdistykset säännöllisesti koolle. Vuonna 2024 kunnan avustuksia jaettiin 26 eri yhdistykselle tai toimijalle yhteensä 37 000€. Lisäksi liikuntatoimen kohdeavustuksina myönnetään noin 8 000€ vuoden 2024 aikana sekä tapahtuma-avustuksia 300€ per tapahtuma. Tapahtuma-avustuksen hakija voi saada avustuksen myös kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa yhdessä järjestettävistä tapahtumista, esimerkiksi kunnanmestaruuskisoista, turnauksista, puulaakeista ym. liikuntaa edistävästä tapahtumista. Yhdistysiltoja

järjestettiin tarkastelujaksolla 8/2023-8/2024 1kpl sekä lisäksi kyläfoorumi keväällä ja kyläporinat syksyllä. Kyläporinat ovat kunnan ja kylätoimijoiden yhteinen tilaisuus ja kyläfoorumi on vuosittain vaihtuvalla kylällä järjestettävä seminaari, jossa on kyläyhdistyksille ajankohtaista sisältöä ja ohjelmaa.

8. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Tyrnävän seurakunnassa

Tyrnävän seurakuntaan kuului vuoden 2023 lopussa 5441 jäsentä, eli 83,4 % tyrnäväläisistä oli seurakunnan jäsenenä. Tyrnävän seurakunta palvelee seurakuntalaisia koko kunnan alueella. Toimitiloja seurakunnalla on kuntakeskuksen lisäksi Murrossa ja Temmeksellä sekä Kolmikannassa sijaitseva kesäkoti. Työntekijöitä seurakunnalla oli vuoden lopussa 15 henkilöä. Seurakunnan toimintaa suunnataan kaikenikäisille, mutta omassa erityisasemassaan ovat lapset ja nuoret sekä heidän perheensä johtuen seurakunnan ja kunnan nuoresta ikärakenteesta. Diakoniatyöllä seurakunta vastaa ihmisten avuntarpeeseen, olipa kyseessä aineellinen, henkinen tai hengellinen apu. Seurakunnan työn ydintä on jumalanpalveluselämä, jonka kautta tuodaan kristillinen sanoma läsnä olevaksi niin arjessa kuin juhlassa, niin ilon kuin surun hetkinä. Kunnan HYTE-työryhmän asettamissa yhteistyön painopisteissä vuonna 2024 korostuu lasten, nuorten ja heidän perheiden tukeminen. Vuoden 2024 Yhteisvastuukeräyksen teemana on puolestaan auttaa nuoria, jotka kokevat syvää yksinäisyyttä tai ovat vaarassa syrjäytyä, menettää elämänhallintansa tai mahdollisuutensa hyvään elämään. Näin sekä kunnan että seurakunnan painopisteet HYTE -työssä ovat hyvin linjassa keskenään.

3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Tutustu Pohjois-pohjanmaan hyvinvointikertomukseen, joka löytyy Pohteen verkkosivuilta: <https://pohde.fi/tietoa-meista/yhteistyö-ja-kumppanit/hyvinvointityo/hyvinvointityon-aineistot/>.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2025

- Vahvistetaan Tynmävä brändiä -mukavan arjen kotikuntaa - asumisen- ja työnantajamielikuvan näkökulmasta.
- Tynmävä Kehitys Oy kehittää Tynmävä elinkeinopalveluja kokonaisvaltaisesti.
- Kulttuurihyvinvoinnin vahvistaminen.
- Lukeva kunta -ohjelman tavoitteena Tynmävellä on edistää ja innostaa kaikenikäisten lukuharrastusta ja lukutaitoa, pääpaino on lapsissa ja nuorissa, mutta myös muut ikäryhmät huomioidaan.
- Kannustetaan terveellisiin elämäntapoihin.
- Lähiruoan käytön lisääminen kunnan ruokapalveluissa.
- Liikkuva kunta - ohjelman tavoitteena on liikuttaa kuntalaisia mahdollisimman paljon ja monipuolisesti ja ohjata kuntalaisia myös liikkumaan itsenäisesti.
- Harrastusmahdollisuuksien kehittäminen.
- Kiinnostavat ja mielekkäät liikunta- ja ulkoilupaikat.
- Kyläympäristöjen viihtyvyyden ja esteettisyyden edistäminen.
- Tarjoamme terveet ja turvalliset tilat oppimiseen ja varhaiskasvatukseen.
- Erialaisten turva-, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksen tehostaminen oppilaiden ikätaso huomioiden.
- Yksinäisyyden, syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen.
- Yhteisen toimintakulttuurin luominen kiusaamisen ehkäisemisessä.
- Osallisuus- ja järjestöyhteistyötä vahvistetaan.

4 Strategian painopisteet ja linjaukset

Tynmävä kunnan kuntastrategia on päivitetty/hyväksytty 13.12.2022. Tarkempi tarkastelu hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen näkökulmasta on luettavissa laajasta hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta 2021 - 2025, joka löytyy täältä: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/visio-ja-strategia.html> .

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023 - 2026: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/hyvinvointi.html>

Kulttuurikasvatussuunnitelma 2023: <https://www.tyrnava.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kulttuuri/kulttuurikasvatussuunnitelma.html>

Leikki- ja nuorisopaikkojen kehittämissuunnitelma 2022 - 2023

Varhaiskasvatussuunnitelma, esiopetussuunnitelma ja perusopetuksen opetussuunnitelma: <https://www.tyrnava.fi/koulutus-ja-kasvatus/perusopetus/opetussuunnitelmat.html>

6 Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2025 löytyy hyvinvointikertomuksen liitteestä: Tynmävä kunnan hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2025: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/hyvinvointi.html>

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Hyvinvointikatsaus 2024 käsitellään kunnanhallituksessa 25.11.2024 ja kunnan valtuustossa 9.12.2024.

7 Suunnitelman laatijat

Hyvinvointikertomuksen laatimisesta vastaa Tyrnävällä henkilöstö- ja hyvinvointijohtaja, vt.sivistysjohtaja, työllisyys ja hyvinvointikoordinaattori sekä liikuntakoordinaattori. Valmisteluprosessissa on mukana kunnan HYTE- työryhmä (hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen), jossa on kunnan viranhaltijoiden lisäksi edustajia sidosryhmistä ja luottamushenkilöistä. HYTE-työryhmässä on edustajat seurakunnasta, 4H- järjestöstä, MML:stä ja Tyrnävän yrittäjistä. Nuorisovaltuusto sekä vammais- ja vanhusneuvosto ovat tuottaneet myös hyvinvointikertomukseen liittyvää aineistoa.

8 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä